

Vaasan yliopisto
UNIVERSITY OF VAASA

Mervi Toivanen

**Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen
ikäntyneiden asumispalveluiden
palveluekosysteemi ja siihen liittyvät
kehittämistarpeet**

Johtamisen akateeminen yksikkö
Pro gradu -tutkielma
Sosiaali- ja terveyshallintotiede

Vaasa 2022

VAASAN YLIOPISTO**Johtamisen akateeminen yksikkö**

Tekijä:	Mervi Toivanen		
Tutkielman nimi:	Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi ja siihen liittyvät kehittämistarpeet		
Tutkinto:	Hallintotieteiden maisteri		
Oppiaine:	Sosiaali- ja terveyshallintotiede		
Työn ohjaaja:	Petri Virtanen		
Valmistumisvuosi:	2022	Sivumäärä:	90

TIIVISTELMÄ:

Tämän tutkimuksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä ja tietoisuutta Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluista palveluekosysteeminä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aloittaessa alueen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunjärjestäjänä 1.1.2023. Lisäksi tutkimuksessa kartoitetaan ikääntyneiden palveluissa alueen kunnissa työskentelevien asiantuntijoiden näkemyksiä ikääntyneiden asumispalveluiden kehittämistarpeista alueen ikääntymiskehitys huomioiden. Ikääntyneiden asumispalveluilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisia asumispalveluita.

Tämä tutkimus on toteutettu toimintatutkimuksen lähestymistavalla yhteistyössä Länsi-Uudenmaan kuntien ikääntyneiden asumisen valmistelutyöryhmän kanssa. Tässä tutkimuksessa toiminnan muutoksen nähdään toteutuvan itseymmärryksen lisääntymisenä. Tämän tutkimuksen teoreettisena viitekehyksenä on palvelutieteellisen ajattelun palveluperusteinen toimintalogiikka ja palveluekosysteeminäkökulma. Tutkimuksessa tarkastellaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palveluekosysteemiä Adnerin (2017) palveluekosysteemi rakenteena näkökulmasta, jonka mukainen tarkastelu tuo esille palveluekosysteemin toimintoja, toimijoita ja toimijoiden välisiä asemia sekä kytkeytymistä. Tutkimuksen aineisto muodostui julkisesti saatavilla olevasta kuntien ikääntyneiden asumispalveluihin liittyvästä dokumenttiaineistosta sekä teemahaastattelulla kerätystä haastatteluaiineistosta. Aineistot analysoitiin teorialähtöisellä sisällönanalyysillä.

Tämän tutkimuksen mukaan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden toimintoja ovat tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen ja lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen sekä pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen ja osavuorokausihoito. Lisäksi lyhytaikainen kuntoutus – ja arviointi sekä pitkäaikainen asuminen laitoksessa ovat oma toimintonsa. Asumispalveluiden keskeiseksi toiminnoksi hahmotetaan myös palveluohjaus, joka on asiakkaan kannalta ensimmäinen toiminto asumispalveluita tarvitessa. Palveluekosysteemin keskeisiä toimijoita ovat asiakkaan ja omaisten sekä henkilöstön lisäksi yksityiset palveluntuottajat, joiden rooli on esimerkiksi ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta merkittävä. Asiantuntijoiden näkemysten mukaan hyvinvointialueen ikääntyneiden palvelurakenteen tulisi tulevaisuudessa kehittyä yhteisöllisen asumisen tarjonnan lisääntymisellä ja asiakkaiden omaehtoisen ikääntymisvalmiuden tukemisella asumiseen liittyvän varhaisen suunnittelun avulla.

Tässä tutkimuksessa tuotettu tieto on hyödynnettävissä Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden kehittämisessä.

AVAINSANAT: ikääntyneiden asumispalvelut, palveluekosysteemi

Sisällys

1 Johdanto	6
1.1 Tutkimuksen tausta	6
1.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät	7
1.3 Tutkimuksen rakenne	8
2 Keskeiset käsitteet	10
2.1 Suomen ikääntymiskehitys ja ikääntyneitä koskeva poliittinen ohjaus	10
2.2 Ikääntyneiden asumispalvelut	13
3 Teoreettinen viitekehys	16
3.1 Palvelutieteellinen ajattelu	16
3.2 Palveluperusteinen toimintalogiikka	17
3.3 Palveluekosysteemi	20
3.4. Palveluekosysteemi rakenteena	21
4 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen toteuttaminen	24
4.1 Menetelmä	24
4.2 Tutkimusprosessi ja aineiston keruu	26
4.2.1 Tutkimusprosessi	26
4.2.2 Dokumenttianalyysi aineistonkeruumenetelmänä ja aineiston esittely	27
4.2.3 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä ja aineiston esittely	29
4.3 Aineistojen analyysi	31
5 Tutkimuksen tulokset	33
5.1 Kuntien ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilannekuvaus	34
5.1.1 Espoon kaupungin ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät	34
5.1.2 Hangon kaupungin ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät	37
5.1.3 Inkoon ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät	38

5.1.4	Kauniaisten ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät	39
5.1.5	Kirkkonummen ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät	40
5.1.6	Lohjan ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät	41
5.1.7	Perusturvakuntayhtymä Karviaisen (Vihti ja Karkkila) ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät	44
5.1.8	Raaseporin ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät	45
5.1.9	Siuntion ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat ja yksiköt ja paikkamäärät	46
5.2	Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi	47
5.3	Asiantuntijoiden näkemyksiä ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin tulevaisuustarpeista	56
6	Johtopäätökset ja pohdinta	61
6.1	Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi ja sen kehittämistarpeet	61
6.2	Tutkimuksen luotettavuus	66
	Lähteet	69
	Liitteet	84
	Liite 1. Tutkimuksen dokumenttiaineisto	84
	Liite 2. Haastattelukutsu	90

Kuviot

Kuvio 1. Ekosysteemi rakenteena-näkökulman keskeiset osa-alueet	22
Kuvio 2. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden toimintoja ja toimijoita.	50

Taulukot

Taulukko 1. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen väestö vuoden 2021 lopussa ja väestöennuste vuoteen 2030 ja 2040 75 -vuotta täyttäneiden osalta.	10
Taulukko 2. Palveluperusteisen toimintalogiikan perusväitteet eli aksioomat ja perusolettamat.	18
Taulukko 3. Espoon kaupungin alueella sijaitsevat ikääntyneiden hoivayksiköt palvelumuodoittain.	35
Taulukko 4. Kirkkonummen kunnan alueella sijaitsevat ikääntyneiden asumispalveluiden yksiköt ja palvelumuodot ja paikkakapasiteetti.	41
Taulukko 5. Lohjan kaupungin alueella sijaitsevat pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen palveluntuottajat, yksiköt ja paikkakapasiteetti.	43
Taulukko 6. Vihdin ja Karkkilan alueen ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, palveluntuottajat ja yksiköt sekä paikkakapasiteetti	44

1 Johdanto

1.1 Tutkimuksen tausta

Suomalainen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä ja pelastustoimen järjestäminen on uudistumassa historiallisen järjestelmä uudistuksen myötä. Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen (myöhemmin sote-uudistus) tarkoituksena on parantaa sosiaali- ja terveyspalveluiden yhdenvertaista saatavuutta ja toiminnan tehokkuutta, varmistaa ammattitaitoisen henkilöstön saatavuutta, parantaa turvallisuutta sekä vastata yhteiskunnallisten muutosten, kuten väestön ikääntymisen, tuomiin haasteisiin (Sote-uudistuksen verkkosivusto, 2022). Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän uudistaminen koskee paitsi palveluiden, myös sosiaali- ja terveydenhuollon hallinnon uudistamista. Kun kyseessä on yhtäaikaaisesti tapahtuva rakenteiden ja toimintamallien ja näiden vuorovaikutusten samanaikainen muutos, voidaan puhua systeemisestä muutoksesta, jolla mahdollistetaan tulevaisuuden hyvinvoinnin ja kestävän kehityksen edellytyksiä (Sitra, n.d).

Sote-uudistuksen myötä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta ja kuntayhtymiltä hyvinvointialueille lukuun ottamatta Helsingin kaupunkia, jolla säilyy sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu (Sote-uudistuksen verkkosivusto, 2022). Hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta tehty hallituksen esitys hyväksyttiin eduskunnassa 23.6.2021 ja lait tulevat suunnitellusti voimaan porrastaen, osa jo 1.7.2021 ja osa vuoden 2023 alusta lukien (Sosiaali- ja terveysministeriö, 2021).

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on yksi uudistuksen myötä syntyvistä hyvinvointialueista. Länsi-Uudenmaan kunnat ovat aiemmin olleet sosiaali- ja terveyspalveluidensa järjestämisvastuussa. Alueen kunnista Karkkila ja Vihti ovat järjestäneet sosiaali- ja terveyspalvelunsa muodostamalla kuntayhtymän, Perusturvakuntayhtymä Karviaisen (Perusturvakuntayhtymä Karviainen, n.d.). Länsi-

Uudenmaan hyvinvointialue järjestää sosiaali- ja terveystalvet, pelastustoimen talvet sekä opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoritalvet 1.1.2023 alkaen Espoon, Hangon, Inkon, Karkkilan, Kauniaisten, Kirkkonummen, Lohjan, Raaseporin, Siuntion ja Vihdin asukkaille (Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen verkkosivusto, n.d.).

Tämä tutkimus on osa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen valmisteluun liittyvää selvitystyötä. Tämän tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kuntien ikääntyneiden asumistalvetuiden nykyinen rakenne ja hahmottaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen käynnistymisvaiheen ikääntyneiden asumistalvetuiden palveluekosysteemi. Tutkimuksen tavoitteena on lisäksi kartoittaa asiantuntijoiden näkemyksiä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumisen yhteisistä tulevaisuustarpeista. Tutkimuksen isäntäkuntana ja tutkimusluvan myöntäjänä toimii Lohjan kaupunki. Tutkimus on toteutettu osana Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumistalvetuiden valmistelutyöryhmän työskentelyä.

1.2 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät

Tämän tutkimuksen tutkimustehtävänä ja tavoitteena on lisätä ymmärrystä ja tietoisuutta Länsi-Uudenmaan kuntien ja kuntayhtymien asumistalvetuiden nykyisistä ikääntyneiden asumistalvetuiden palvelumuodoista, järjestämistavoista ja paikkavolyymeista. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on hahmottaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumistalvetuiden palveluekosysteemi Adnerin (2017) palveluekosysteemi- rakenteena teorian viitekehuksesta. Lisäksi tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa ikääntyneiden talvetuissa alueen kunnissa työskentelevien asiantuntijoiden näkemyksiä ikääntyneiden asumistalvetuiden kehittämistarpeista alueen ikääntymiskehitys huomioiden. Ikääntyneiden asumistalvetuilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisia asumistalvetuita.

Nykytilan selvittäminen ja visualisointi sekä tulevaisuutta koskevat asiantuntijanäkemykset pyrkivät luomaan edellytykset Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden systeemisen kokonaisuuden hahmottamiselle Adnerin (2017) palveluekosysteemi -rakenteena viitekehukseen nojaten. Tulevaisuutta koskevat tarpeiden määrittelyt antavat edellytyksiä systeemisen muutoksen mahdollisuudelle kohti antisipaatiota eli tavoiteltavan tulevaisuuden hahmottamiseen ja nimeämiseen (Pernaa, 2020, s. 59).

Tutkimustehtäviin ja tavoitteisiin liittyen tämä tutkimus vastaa seuraaviin kysymyksiin:

- Mikä on Länsi- Uudenmaan hyvinvointialueeseen kuuluvien kuntien ikääntyneiden asumispalveluiden nykytila palvelumuotojen, järjestämistapojen ja paikkavolyymien näkökulmasta?
- Minkälainen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi kuntien olemassa olevista ikääntyneiden asumispalveluista hahmottuu Adnerin (2017) palveluekosysteemi-rakenteena teorian viitekehksestä?
- Mitä tulevaisuustarpeita ja alustavia tavoitetiloja Länsi- Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemille määritellään asiantuntijoiden näkökulmasta alueen väestöennusteen mukainen ikääntymiskehitys huomioiden?

1.3 Tutkimuksen rakenne

Tutkimuksen johdantoluvussa käsitellään lyhyesti tutkimuksen tausta ja sekä määritellään tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävät. Tutkimuksen toisessa luvussa esitellään tutkimuksen kannalta keskeisiä käsitteitä. Kolmannessa luvussa esitellään tutkimuksen teoreettinen viitekehys ensin palvelutieteellisen ajattelun ja palveluperusteisen toimintalogiikan periaatteiden avaamisella. Kolmannessa luvussa esitellään lisäksi palveluekosysteemi ajattelua ja esitellään tutkimuksen keskeisin Adnerin (2017) palveluekosysteemi-rakenteena teoria. Luvussa neljä kerrotaan

tutkimuksen tutkimusmenetelmä, tutkimusprosessi, esitellään tutkimusaineisto ja aineiston analyysi. Tutkimuksen viides luku esittelee tutkimuksen tulokset kolmessa eri alaluvussa. Ensin esitetään Länsi-Uudenmaan kuntien ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilanne kunnittain, toisessa alaluvussa esitetään Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi ja kolmannessa alaluvussa esitetään Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden asiantuntijoiden näkemyksiä ikääntyneiden asumispalveluiden tulevaisuustarpeista. Luvussa 6 esitetään tutkimuksen johtopäätökset ja pohdinta sekä arvioidaan tutkimuksen luotettavuutta.

2 Keskeiset käsitteet

2.1 Suomen ikääntymiskehitys ja ikääntyneitä koskeva poliittinen ohjaus

Ikääntyneellä tarkoitetaan ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain (980/2012) mukaan henkilöä, jonka fyysinen, kognitiivinen, psyykkinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt korkean iän myötä alkaneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen johdosta. Ikääntyneellä väestöllä tarkoitetaan vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä olevaa väestöä.

Suomessa oli Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämän Sotkanet.fi tietokannan (Sotkanet.fi, 2022a) mukaan vuoden 2021 lopussa yhteensä 5 548 241 asukasta, joista 75 -vuotta täyttäneitä oli 10,4 % eli 576 055 asukasta. Vuoteen 2030 mennessä 75 -vuotta täyttäneitä ennustetaan olevan koko maassa 14,4 % eli 787 382 asukasta ja vuoteen 2040 mennessä 16,2 % eli 904 572 asukasta.

Taulukossa 1 on esitetty Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta koskeva väestömäärä ja alueen 75 -vuotta täyttäneiden osuus väestöstä vuoden 2021 lopussa sekä alueen väestöennuste vuoteen 2030 ja 2040 75 -vuotta täyttäneiden osalta.

Taulukko 1. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen väestö vuoden 2021 lopussa ja väestöennuste vuoteen 2030 ja 2040 75 -vuotta täyttäneiden osalta (Sotkanet.fi, 2022b).

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue	Väestö 31.12.2021	Väestöennuste 2030 (laskettu 2021)	Väestöennuste 2040 (laskettu 2021)
	478 919	511 700	535 363
75 vuotta täyttäneet, % väestöstä	8,1	11,0	12,9

Suomen kansallisen ikäohjelma 2030 (STM, 2020a, s.11–12) mukaan ikääntymiskehitys ei tarkoita vain ikääntyneen väestön määrän lisääntymistä, mutta myös väestön ikärakenteen muuttumisesta, kun samanaikaisesti väestön ikääntyessä syntyvyys pienenee ja kuolleisuus alenee sekä työikäisten määrä vähenee. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman (2019, s. 143) mukaan suomalaisen hyvinvointivaltion

rahoituspohja on ikääntymiskehityksen, työikäisten määrän vähenemisen, huono-osaisuuden kasaantumisen ja talouskasvun hidastumisen myötä monien haasteiden edessä. Jotta Suomi voi pitää kiinni hyvinvointivaltion kulmakivistä, ihmisten yhdenvertaisuudesta ja tasa-arvosta, verorahoitteisista hyvinvointi- ja koulutuspalveluista ja aktiivisesta kansalaisyhteiskunnasta, tulee ongelmia ehkäistä poikkihallinnollisin kehittämiskeinoin.

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman (2019, s. 149) oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja mukaan ottava Suomi – strategian tavoitteissa on asetettu tavoitteeksi ikäystävällisyyden edistäminen, joka hallitusohjelman mukaan tarkoittaa, että Suomessa tunnustetaan väestön ikääntymisen tuoma yhteiskunnallinen muutos ja varaudutaan siihen ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja palveluiden parantamisen keinoin. Ikääntyneet nähdään yhteiskunnan voimavarana eikä vain palveluiden kohteena. Suomessa ikääntymiskehityksen mukanaan tuomiin hyvinvointiyhteiskunnan kantokykyä ravisteleviin muutoksiin on pyritty Suomen kansallisen ikäohjelma 2030 (STM, 2020a, s. 11–13) mukaan vaikuttamaan kansallisella ohjauksella jo pitkään. Ensimmäinen ikääntymiskehitystä ja sen seurauksia ja siihen varautumista koskeva arviointi tehtiin vuonna 2009, ja sen mukaan keskeisiä ratkaisuja haasteeseen arvioitiin olevan julkisen talouden kestävyysvajeen pienentäminen työllisyysasteeseen vaikuttamalla, julkisten palvelujen tuotannon tehokkuuden edistämällä ja kansalaisten terveyttä ja toimintakykyä edistävillä toimilla. Uusimmassa Kansallisessa ikäohjelmassa-2030 vaikuttavuustavoitteiksi on asetettu työurien pidentäminen ja ikääntyvien työikäisten työkyvyn parantaminen, iäkkäiden toimintakyvyn pidentäminen, vapaaehtoistyön aseman vakiinnuttaminen yhteiskunnassa, hyvinvoinnin lisääminen digitalisaation ja uusien teknologioiden avulla, asumisen ja asuinympäristöjen kehittäminen ikäystävällisemmiksi ja palveluiden toteuttaminen sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävällä tavalla (STM, 2020a, s.28).

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelmaan (2019, s.56) on sisällytetty myös asumispolitiikkaan liittyviä tavoitteita ja ikääntyneitä koskien on asetettu tavoitteeksi

kehittää yhteisöllistä asumista ja yhteisökotien rakentamista yhteistyössä kuntien kanssa sekä laatia ja toteuttaa erillinen ikääntyneiden asumisen toimenpideohjelma. Kehittämisessä otetaan myös huomioon muistisairaiden erityistarpeet ja ikääntyvän väestön asumisen turvallisuus.

Hallitusohjelman linjauksia ja toimeenpanoa tukee Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023, Tavoitteena ikäystävällinen Suomi (STM, 2020b). Laatusuosituksen (STM, 2020b, s. 17–19) mukaan suomalaisessa ikääntymispolitiikassa on jo pitkään ollut vahvana painotuksena kotiin vietävien palveluiden ensisijaisuus, ja vaikka säännöllisen kotihoidon käyttäjien määrä vuoden 2018 tilastotietoon verraten on vuodesta 2011 lähtien pysynyt suhteellisen samana, on laitoshoidon määrä on vähentynyt noin yhteen prosenttiin 75 vuotta täyttäneillä. Samalla tehostetun palveluasumisen määrä on kasvanut 7,6 prosenttiin. Pääasialliseksi syyksi palveluiden käytölle on asiakkaan muistisairaus.

Ikääntyneiden toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista säädetään ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetussa laissa (nk. vanhuspalvelulaki 980/2012), jonka 14 §:n mukaan ikääntyneen henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito on järjestettävä ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla sisällöltään ja määrältään iäkkään henkilön kulloisiakin palveluntarpeita vastaavasti.

Sosiaali- ja terveysministeriön verkkosivujen (STM, n.d.) mukaan Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa suomalaisen sosiaaliturvan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä ja toimintapolitiikka, valmistelee lainsäädännön ja ohjaa uudistusten toteuttamista. Palvelujen järjestämisvastuu on kunnilla, jotka voivat tuottaa sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut yksin tai muodostaa keskenään kuntayhtymiä. Kunta voi myös ostaa sosiaali- ja terveyspalveluja muilta kunnilta, järjestöiltä tai yksityisiltä palveluntuottajilta. Laki ikääntyneen väestön

toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain muuttamisesta (604/2022) määrittää, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuu iäkkäiden palveluista siirtyy 1.1.2023 hyvinvointialueille.

2.2 Ikääntyneiden asumispalvelut

Kortelaisen ja muiden (2020, s. 42) mukaan iän mukana eri elämänlaadun osatekijät voivat heiketä, ja ikääntyneiden asumisen ratkaisuja määrittävät silloin toimintakyky, nykyiset asuin olot ja varallisuus. Ensisijaisesti tämä johtaa usein kotona asumista tukevien palvelujen lisääntyneeseen käyttöön, mutta aiheuttaa myös raskaampien palveluiden käyttöä. Ikääntyneillä tulisikin olla vaihtoehtoja asumisen ja palveluiden ratkaisujen suhteen yksilöllisen tarpeen mukaan. Kortelaisen ja muiden (2020, s.43) mukaan erilaiset ikääntyneille suunnatut asumisratkaisut voidaan ymmärtää lähes itsenäisestä tavallisesta asumisesta päättyen tehostettuun palveluasumiseen, joka on tarkoitettu ympärivuorokautista hoivaa tarvitseville. Itsenäisen asumisen jatkumona ennen tehostetun palveluasumisen palvelua, voidaan nähdä erilaiset ns. välimuotoisen asumisen ratkaisut, jotka luokitellaan toimintakyvyn heikkenemisestä aiheutuvan hoivan tarpeen perusteella.

Sosiaalihuollon järjestäminen kuuluu kuntien, ja edellä mainitusti 1.1.2023 lähtien hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle. Sosiaalihuollon palveluista määritellään Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014), jonka 21 §:n mukaan asumispalveluja järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisen järjestämisessä. Tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista kiireellistä apua (Sosiaalihuoltolaki 21 §). Sosiaalihuoltolain 21.2 §:n mukaan tuettu asuminen on tarkoitettu henkilöille, jotka tarvitsevat sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla toteutettua tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 § 21).

Sosiaalihuoltolain 21.3 §:n mukaan palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostettua palveluasumista järjestetään henkilöille, joilla hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautista (Sosiaalihuoltolaki 21.3 §). Palveluasumisen palveluun sisältyy sekä asuminen että palvelut sisältäen asiakkaan tarpeen mukaisen hoidon ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävän ja edistävän toiminta, ateria-, vaatehuolto-, peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluja. Asiakkaan tulee myös saada tarpeenmukaiset kuntoutus- ja terveydenhuollon palvelut (Sosiaalihuoltolaki 21.4 §).

Sosiaalihuoltolain 22 § säätelee laitospalveluista, jonka mukaan sosiaalihuollon laitospalveluilla tarkoitetaan hoidon ja kuntouttavan toiminnan järjestämistä jatkuvaa hoitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Laitospalveluja voidaan järjestää lyhytaikaisesti tai jatkuvasti, päivisin, öisin tai ympärivuorokautisesti (Sosiaalihuoltolaki 22 §). Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa laitoksessa vain, jos se on henkilön terveyden tai turvallisuuden kannalta perusteltua, taikka siihen on muu laissa erikseen säädetty peruste (Sosiaalihuoltolaki 22 §). Sosiaalihuoltolain 22.2§ mukaan laitospalveluja toteutettaessa henkilölle on järjestettävä hänen yksilöllisten tarpeidensa mukainen kuntoutus, hoito ja huolenpito. Hänelle on lisäksi pyrittävä järjestämään turvallinen, kodinomainen ja virikkeitä antava elinympäristö, joka antaa mahdollisuuden yksityisyyteen ja edistää kuntoutumista, omatoimisuutta ja toimintakykyä.

Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta (790/2022) on vahvistettu 26.8.2022 ja se muuttaa sosiaalihuoltolakia 1.1.2023 lähtien. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaan 1.1.2023 lähtien asumisapalveluita ovat § 21 tilapäinen asuminen, §21a tuettu asuminen, §21b yhteisöllinen asuminen, §21c ympärivuorokautinen palveluasuminen. Lisäksi §22 säätelee laitospalveluista.

Uudistetun sosiaalihuoltolain 21 a§:n mukaan tuetulla asumisella tarkoitetaan itsenäistä asumista, jota tuetaan sosiaaliohjauksella. Sosiaalihuoltolain 21b §:n mukaisella

yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista esteettömässä ja turvallisessa asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, jonka toimintakyky on alentunut ja hoidon ja huolenpidon tarve kohonnut korkean iän, sairauden, vamman tai muun vastaavaan syyyn vuoksi (Sosiaalihuoltolaki 21b.2 §). Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee päivittäin vuorokaudenajasta riippumatta jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa tai vaativaa ammatillista hoitoa, joiden järjestäminen kotihoitona, omaishoitona, perhehoitona tai muulla tavalla ei ole mahdollista tai asiakkaan edun mukaista (Sosiaalihuoltolaki 21c §).

Sosiaalihuoltolain 22 §:n mukaisilla laitospalveluilla tarkoitetaan hoidon, huolenpidon ja kuntoutuksen järjestämistä muussa kuin 21 c §:ssä tarkoitetussa jatkuvaa hoitoa ja huolenpitoa antavassa sosiaalihuollon toimintayksikössä. Laitospalveluja voidaan järjestää lyhytaikaisesti tai pitkäaikaisesti, päivisin, öisin tai ympärivuorokautisesti. Pitkäaikainen hoito ja huolenpito voidaan toteuttaa laitoksessa vain, jos se on henkilön terveyden tai turvallisuuden kannalta perusteltua, taikka siihen on muu laissa erikseen säädetty peruste (Sosiaalihuoltolaki 22 §).

Tämä tutkimus rajautuu ikääntyneiden asumista koskien nykyisin kuntien ja kuntayhtymien, ja 1.1.2023 lähtien hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalveluiden tarkasteluun.

3 Teorettinen viitekehys

Tässä kappaleessa esitellään tutkimuksen kannalta keskeinen teorettinen perusta. Tutkielman teorettinen perusta muodostuu palvelutieteellisestä ajattelusta, palveluperusteisesta toimintalogiikasta ja palveluekosysteemi ajattelusta ja seuraavissa alaluvuissa esitellään niiden keskeiset piirteet.

3.1 Palvelutieteellinen ajattelu

Palvelutieteellinen ajattelu antaa Virtasen (2018, s.29) mukaan näkökulmia yhteiskunnan toiminnasta ja sen rakentumisesta, jäsentymisestä ja uudistumisesta kaikilla yhteiskunnan toimintasektoreilla (julkinen, sektori, kansalaisyhteiskunta ja yksityinen sektori). Palvelutieteellisessä ajattelussa tarkastelun keskiössä ovat fyysisten tuotteiden ja niiden tuotannon organisoinnin sijasta palvelu, ja etenkin asiakkaan ja palvelun välisen suhteen ymmärtäminen sekä palveluiden näkeminen yhteiskuntaa muokkaavina potentiaaleina. Palvelut ymmärretään myös organisaatioiden sisäisiin käytäntöihin, prosesseihin ja rakenteisiin vaikuttavina ja niitä muuttavina tekijöinä. Palvelutieteellisessä ajattelussa pyritään myös jäsentämään palveluiden kehitysmahdollisuuksia sekä tarjoamaan ajatustapoja ja välineitä niiden käsittelemiseksi (Harisalo, 2013, s. 34–36).

Palvelutieteellisen ajattelun kehitystä on Virtasen (2018, s. 15–16) mukaan mahdollista tarkastella Normannin (1995) laatiman kolmen kehitysvaiheen kautta. Ensimmäisessä kehitysvaiheessa vielä 1970- ja 1980-luvuilla palvelut nähtiin tuotteina, joilla oli (ainakin oletettua) kysyntää, eikä palvelutuotteiden myynnissä, suunnittelussa tai tuottamisessa ollut sijaa palvelutuotteen ostajien kokemuksille. Tällä tavaratuotantoon perustuvalla toimintalogiikalla (goods- dominant logic) on juurensa varhaiseen teolliseen vallankumoukseen ja jälkiteollisuuden aikaan saakka. Tavaratuotantoon perustuva toimintalogiikka perustui ajatukseen siitä, että palvelun ostaja tai kuluttaja karkotettiin mahdollisimman kauas yrityksen tuotantotoiminnasta, jotta yrityksen toiminnan keskiö

pystyi olemaan massatuotantona tuotettavissa tuotteissa. Tavaratuotannon toimintalogiikassa työntekijät erikoistuivat tiettyihin rajattuihin tehtäviin (massa)tuotannon tehostamiseksi ja johtamisjärjestelmä oli hierarkinen ja byrokraattinen. Tavaratuotantoon perustuvassa toimintalogiikassa kuluttajat ja palveluntuottajat erkaantuivat toisistaan, mutta niin tekivät myös työntekijät, niin toistaan kuin johdostakin (Greer ja muut, 2016, s.28–29).

Virtasen (2018, s. 15–16, 25) mukaan palvelutieteellisen ajattelun toisessa kehitysvaiheessa 1990-luvulla palvelun ostajien näkökulmista ja tarpeista alettiin kiinnostua enenevässä määrin. Palvelu alettiin nähdä paitsi tuotteina, myös itse palveluna ja palveluprosessina ja palvelun käyttäjien rooli nähtiin merkityksellisempänä, joskaan heitä ei vielä systemaattisesti huomioitu esimerkiksi palveluja kehitettäessä. Aiempi tavaratuotantoon liittynyt toimintalogiikka kohtasi kritiikkiä nimenomaan siinä, että palvelun käyttäjät oli siinä nähty miltei tahdottomina hyödykkeiden ostajina ja itse palvelu oli tavaratuotannon toimintalogiikassa miltei unohtunut. Palvelutieteen kolmas kehitysvaihe vuosituhannen vaihteen jälkeen laajensi palveluja koskevien tutkimusten analyysitasoa ja palvelujen kehittämisessä alettiin olla kiinnostuneempia yksittäisten palveluorganisaatioiden sijaan useiden palveluorganisaatioiden muodostamista verkostoista. Tutkimuksessa otettiin teoreettiseksi ja käsitteelliseksi tarkastelukulmaksi modernin systeemiteorian mahdollisuudet ja sosiaalinen maailma nähtiin suljetun järjestelmän sijaan avoimena ja vuorovaikutuksellisena. Kun palvelutiede oli aiemmin nojannut markkinoinnin ja myynnin tieteellis-metodologiseen keskusteluun, laajeni tämä keskustelu monikäsitteisemmäksi ensin markkinoin ja myynnin sisällä ja sittemmin eri tieteenaloille, esimerkiksi organisaatiotieteisiin ja yhteiskuntatieteisiin (Virtanen, 2018, s. 16, 25–26).

3.2 Palveluperusteinen toimintalogiikka

Palveluperusteinen toimintalogiikka (Service-dominant logic) perustuu palvelutieteelliseen ajatteluun ja palvelulähtöiseen liiketoiminta- ja organisaatioteoriaan

ja sen keskeisimpiä kehittäjiä ovat yhdysvaltalaiset tutkijat Stephen L. Vargo ja Robert F. Lusch (Virtanen, 2018, s. 15, 26). Vargon & Luschin (2004, s. 2, 6) mukaan palveluperusteisessa toimintalogiikassa palvelu määritellään erikoistuneen osaamisen ja taitojen hyödyntämiseksi kokonaisuuden itsensä tai toisen osapuolen hyödyksi tekojen, prosessien ja suoritteiden kautta. Palvelu on siten perustuvanlaatusesti (taloudellisen) vaihdannan perusyksikkö. Näkökulma poikkeaa Vargon ja Luschin (2019, s. 4, 8) mukaan tavaratuotantoon perustuneesta toimintalogiikasta siinä, että palvelu nähdään resurssien (tietojen ja taitojen) vaihdantana tavarantuottamisen ja vaihdon sijasta. Vaihdannan lähtökohtana on arvonluominen, joka palveluperusteisen toimintalogiikan mukaan tuotetaan yhdessä (co-creation) eri toimijoiden kesken.

Palveluperusteisen toimintalogiikan teoreettinen viitekehys kuvaa Vargon & Luschin (2019, s. 9) mukaan arvonluomisen muodostuvan palvelunvaihdannan kautta. Teoreettinen viitekehys muodostuu viidestä perusväitteestä eli aksioomasta, joiden lisäksi viitekehukseen liittyy kuusi perusolettamaa. Perusolettamat voidaan johtaa perusväitteistä ja ne oletetaan tosiksi huolimatta siitä, ettei niitä ole tieteellisesti todennettu tosiksi. Seuraavassa taulukossa (Taulukko 2) on lyhyesti kuvattu palveluperusteisen toimintalogiikan perusväitteet eli aksioomat (A) ja -olettamukset (P).

Taulukko 2 .Palveluperusteisen toimintalogiikan perusväitteet eli aksioomat ja perusolettamat (Vargo ja Lusch, 2019, s.9-16, myös Vargo ja Lusch, 2016, s.8).

Aksiooma (A), ja perusolettama (P)	Selite
A1/P1: Palvelu on vaihdannan perusta	Palvelu on kaiken vaihdannan peruste ja palvelu vaihdetaan aina palveluun.
P2: Epäsuora vaihdanta kätkee vaihdannan oleellisen perustan	Koska palvelua tuotetaan kompleksisena yhdistelmänä tavaroiden ja (fyysisten) tuotteiden, rahan insitituutioiden kautta, palvelu vaihdannan perusteena voi kätkeytyä.
P3: Tuotteet ovat palveluntarjoamisen mekanismeja	Tuotteet ovat epäsuorasti tapa tuottaa palvelua ja hyötyä.
P4: Aineettomat resurssit ovat strategisen edun perustavanlaatuinen lähde	Aineettomilla resursseilla tarkoitetaan osaamista ja taitoa ja niiden käyttöä
P5: Kaikki taloudet ovat palvelutalouksia	Taloudet ovat aina olleet palvelutalouksia, mutta tietojen ja taitojen käytön painotukset ovat vaihdelleet.

A2/ P6: Arvo luodaan aina toimijoiden yhteisluomisena (co-creation) ja arvonluomiseen osallistuu aina hyödyn saaja (asiakas)	Arvon luominen perustuu yhteisluomiseen useiden toimijoiden kesken ja on aina keskinäisriippuvaista. Yksikään toimija ei voi tuottaa arvoa yksin.
P7: Toimijat eivät tuota arvoa vaan osallistuvat arvonluomiseen ja tekevät arvoehdotuksia	Yksi toimija, esimerkiksi yritys ei voi yksinään luoda ja tuottaa arvoa, koska arvonluomisen lähtökohtana on yhteisluominen, johon osallistuu aina palvelun hyötyjä(asiakas)
P8: Palveluperusteinen näkökulma on luontaisesti hyödynsaajaan orientoitunut ja relationaalisia	Palveluperusteisessa ajattelussa hyödynsaaja voi olla mikä tahansa yksilö, perhe, yritys tai muu kokonaisuus. Relationaalisuus ymmärretään eri toimijoiden välisten suhteiden , kytkösten ja vuorovaikutuksen yhteenkiotoituneisuudeksi.
A3/P9: Kaikki sosiaaliset ja taloudelliset toimijat ovat resurssi-integraattoreita	Palvelun tarjooma muodostuu aina toimijoiden voimavarojen yhteiskäytöstä. Arvonluominen tapahtuu siten verkostojen verkostossa.
A4/P10: Arvo on aina ainutlaatuisesti hyödynsaajan kokemusmaailmasta käsin määritelty	Vaikka arvo luodaan aina yhdessä, jokainen hyödynsaaja määrittelee palvelun arvon aina kokemuksellisesti itse.
A5/P11: Arvonluominen tapahtuu koordinoitusti toimijaorientoituneiden insituutioiden ja institutionaalisten järjestelyiden kautta	Instituutiot luovat arvonluomisen rakennuselementit koordinoimalla resurssi-integraatiota ja palvelunvaihdamtaa toimijoiden välillä ja ehkäisevät siten konflikteja.

Palveluperusteisen toimintalogiikan keskiössä on siis arvonluominen eri toimijoiden yhteistuotantona ja integroiduilla voimavaroilla siten, että palvelun hyötyjä on aina osallinen arvonluomisessa. Palvelunvaihdannan mahdollistaa ja määrittelee instituutiot ja institutionaaliset järjestelyt, jotka sisäsyntyisesti luovat verkottuneita ja kiinnittyneitä palveluekosysteemejä (Vargo ja Lusch, 2019, s. 18).

Tässä tutkielmassa palveluperusteisen toimintalogiikan viitekehystä hyödynnetään Länsi-Uudenmaan kuntien ikääntyneiden asumispalveluiden tarkastelussa etenkin palveluekosysteemiajattelun näkökulmista. Seuraavassa kappaleessa esitellään ensin lyhyesti palveluekosysteemiajattelun keskeisiä määrittelyitä ja sen jälkeen esitetään tutkielmassa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin hahmottamisessa teroreettisena viitekehystenä käytettävä Adnerin (2017) palveluekosysteemi rakenteena- näkökulma .

3.3 Palveluekosysteemi

Palveluperusteisen toimintalogiikan ajatus palveluekosysteemistä tarjoaa viitekehyksen, jolla voi tarkastella laajempia systeemejä, tai eri palvelusysteemien välistä vuorovaikutusta ja arvonluomista (Ng & Wakenshaw, 2019, s.199). Vargon ja Luschin (2016, s. 10–11) mukaan palveluperusteisen toimintalogiikkaan perustuvassa ajattelussa palveluekosysteemi määritellään suhteellisen omavaraiseksi ja itsesäätyväksi resurssi-integroivien toimijoiden muodostamaksi systeemiksi, jolla on jaetut institutionaaliset järjestelyt ja yhteinen arvon luominen palvelunvaihdannan välityksellä. Toisin sanoen palvelut ja palveluprosessit tuotetaan yhteisesti toisiinsa liittyneiden palveluekosysteemien kesken.

Virtasen (2018, s. 30-31) näkemyksen mukaan palveluperusteisessa toimintalogiikassa toimijoiden ja heidän ympäristönsä välinen vuorovaikutuksensa on oleellinen strateginen kysymys palvelujen tuottamisen näkökulmasta. Palveluekosysteemit voivat siten ruokkia toisiaan huolimatta siitä, että kilpailutilanteessa ne voivat olla myös toistensa kilpailijoita. Vargo ja Lusch (2019, s. 16-17) painottavat, että vaikka palveluekosysteemit nähdään melko omavaraisiksi verkottuneisuutensa ja yhteisten jaettujen institutionaalisten järjestelyiden kautta, katsotaan ne kuitenkin avoimiksi systeemeiksi, jotta niiden kehittyminen ja dynaamisuus on ylipäätänsä mahdollista. Palveluekosysteemin itsesäätely tarkoittaa systeemin kyvykkyyttä järjestellä ja uudelleen järjestellä systeemin osia ilman varsinaista hallintamekanismia. Itsesäätely perustuu tällöin positiivisen palautteen kehään, joka perustuu jaettuun institutionaaliseen järjestelyyn.

Chandlerin ja Vargon (2011, s.43–44) mukaan palveluekosysteemiä voidaan tarkastella mikro-, meso-, ja makro-tasojen näkökulmista. Mikro-taso tarkoittaa yksilöiden ja yksiköiden välistä kahdenkeskeistä palvelunvaihdantaa, meso-taso koskee kolmen toimijan keskeistä suoraa tai epäsuoraa palvelunvaihdantaa, makro-taso koskee edelleen eri toimijoiden muodostaman palvelunvaihdannan kompleksista epäsuoraa tai suoraa useankeskeistä palvelunvaihdantaa. Luschin ja Vargon (2019, s. 17) mukaan mikro-tason

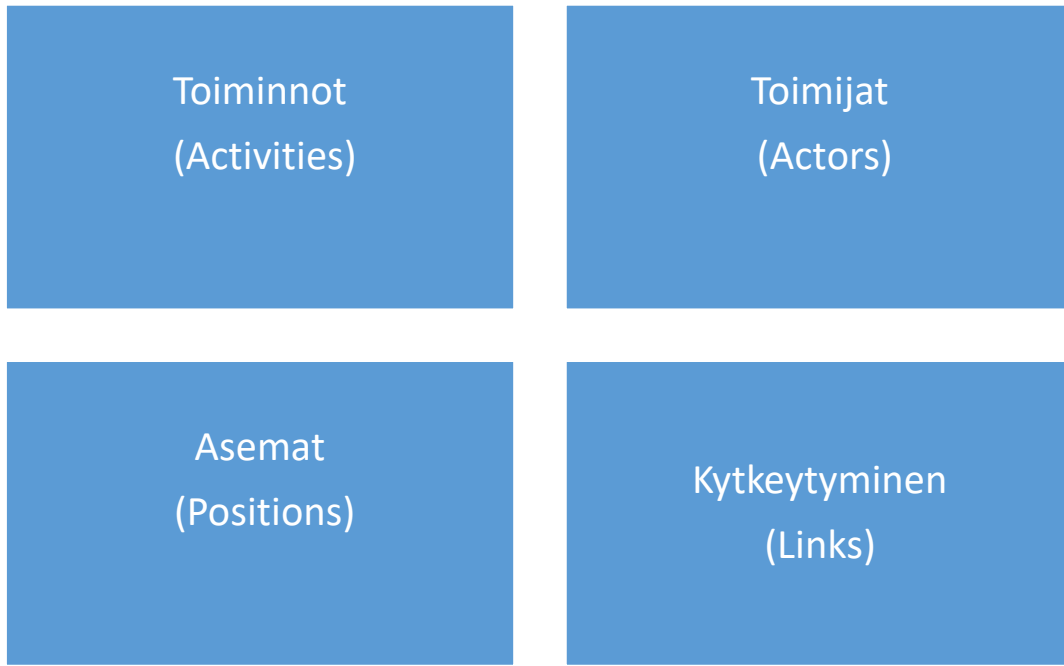
palvelunvaihdantaa tapahtuu yksikkö- ja yksilötason palvelunvaihdantana, meso-tasolla palvelunvaihdanta voidaan nähdä organisaatiotason ja palvelujärjestelmätason vaihdantana ja makro-tasolla tapahtuva palvelunvaihdanta koskee yhteiskunnallista kansallista ja kansainvälistä tasoa. Eri tasot vaikuttavat palveluekosysteemissä toisiinsa, eivätkä ne ole olemassa ilman toisiaan.

Palveluekosysteemin tarkastelussa voidaan Adnerin (2017, s. 40) mukaan keskittyä kahteen eri näkökulmaan, jotka ovat palveluekosysteemi kytköksinä- ja palveluekosysteemi rakenteena -näkökulmat. Palveluekosysteemi kytköksinä -näkökulma korostaa palveluekosysteemin toimijakeskeisyyttä kun taas palveluekosysteemi rakenteena näkökulma keskittyy arvonluomisen tarkasteluun eri toimijoiden väliseen vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön perustuvana rakenteena. Seuraavassa kappaleessa kuvataan Adnerin (2017) palveluekosysteemi rakenteena näkökulman keskeiset periaatteet.

3.4. Palveluekosysteemi rakenteena

Adner (2017, s. 42–43) määrittää palveluekosysteemin olevan useiden eri toimijoiden kohdennetusti muodostama monen keskeiseen vuorovaikutukseen ja kanssakäymiseen perustuva, ja arvolupauksen täyttämiseen tähtäävä kumppanuuksien ilmentymä. Kohdennetusti muodostettu toimijoiden rakenne viittaa eri toimijoiden keskinäiseen sitoumukseen pysytellä ekosysteemissä omissa asemissaan ja toimintojen virrassa. Menestyvä ekosysteemi on sellainen, jossa eri toimijat ovat tyytyväisiä asemiinsa ja toimintoihin osallistumisensa asteeseen. Monen keskeisyys tarkoittaa kumppanuuksien rakennetta, joka ei ole purettavissa kahdenväliseen vuorovaikutukseen. Kumppanuudet viittaavat niihin toimijoihin, joiden osallisuus on välttämätöntä arvolupauksen täyttämiseksi, vaikkakaan näiden toimijoiden ei tarvitse olla suorassa yhteydessä keskeiseen toimijaan. Arvolupaus ja sen täyttäminen luo perustan ekosysteemille muodostamalla sisäsyntyiset rajat ekosysteemin ympärille.

Adner (2017, s. 43) esittää, että palveluekosysteemi rakenteena näkökulma muodostuu neljästä keskeisestä osa-alueesta. Nämä osa-alueet on esitetty seuraavassa kuviossa (Kuvio 1).

Kuvio 1. Ekosysteemi rakenteena-näkökulman keskeiset osa-alueet (Adner, 2017, s. 43).

Adnerin (2017, s. 43) mukaan toiminnot tarkoittaa niitä toimenpiteitä, joiden kautta arvolutaus toteutuu ja toimijat tarkoittaa niitä tahoja, jotka toteuttavat toimintoja. On kuitenkin huomioitava, että useat toimijat voivat olla osallisia yhdessä ja samassa toiminnossa, tai yksittäinen toimija puolestaan useassa eri toiminnossa. Asemat tarkoittaa toimijoiden sijoittumista toimintojen virrassa. Asemat kuvaavat myös eri toimijoiden keskeistä suhteita. Kytkeytyminen tarkoittaa vaihdannan kautta tapahtuvaa eri toimijoiden välistä linkittymistä toisiinsa. Vaihdamta voi olla materiaalista, tiedollista rahoitusta tai vaikuttamista, mutta keskeistä on se, ettei kytkeytymisen tarvitse koskea suoraan keskeistä toimijaa vaan se voi olla myös muunvälistä.

Adnerin (2017, s. 44) mukaan palveluekosysteemi rakenteena-näkökulman mukainen tarkastelu on erityisen perusteltua tilanteissa, joissa ekosysteemi ja yksikään sen osa-alueista ja niiden välisistä suhteista muuttuu. Adnerin (2017) palveluekosysteemi

rakenteena näkökulma on edellä mainitusta syystä perustellusti sovellettavissa Länsi - Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluista muodostuvan uuden palveluekosysteemin hahmottamisen välineenä.

4 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen toteuttaminen

4.1 Menetelmä

Tämä tutkimus on tutkimusotteeltaan kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Hirsjärven ja muiden (2010, s.161) mukaan laadullinen tutkimus pyrkii moninaisen ja muuntuvan todellisuuden kokonaisvaltaiseen kuvaamiseen ja sen tavoitteena on pikemminkin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin pyrkiä todentamaan olemassaolevia väittämiä. Koska arvot muovaavat sitä, miten tutkittavia ilmiöitä pyritään ymmärtämään, ei tutkija voi laadullisessa tutkimuksessa irtisanoutua arvolähtökohdista. Laadullinen tutkimus ei voi myöskään saavuttaa täyttä objektiivisuutta, koska tutkija ja se, mitä tiedetään kytkeytyvät tiivistä toisiinsa ja tuloksena on vain aikaan ja paikkaan rajoittuvia ehdollisia selityksiä.

Laadullisen tutkimuksen yksi lähestymistapa on Heikkisen (2018, s. 215–216) mukaan toimintatutkimus, joka voidaan määritellä toiminnan kehittämiseen tähtääväksi tutkimukseksi toiminnan sisällä. Toimintatutkimus ei siten koske itse toimintaa, vaan sen muutosta. Toiminnan käsitteellä tarkoitetaan toimintatutkimuksessa ihmisten väliseen kanssakäymiseen pohjautuvaa sosiaalista toimintaa. Puusan ja Juutin (2020, s.268) mukaan toiminnan muutos voi organisaation näkökulmasta tarkoittaa myös itseymmärryksen lisääntymistä, ei vain konkreettista toiminnan muutosta.

Puusan ja Juutin (2020, s. 227) mukaan toimintatutkimuksen yhtenä pyrkimyksenä on lisätä tutkimuksen kohteeseen liittyvää teoreettista ymmärrystä. Toimintatutkimukselle on Elgin ja muiden (2020, s. 88) mukaan ominaista se, että se pyrkii sekä käytännönläheiseen että tieteellisen tiedon tuottamiseen ja tutkimuksen tiedonintressi on määriteltävissä tekniseen, praktis-hermeneuttiseen sekä kriittis-emansipatoriseen tiedonintressiin. Heikkisen ja muiden (2010b, s. 45–47) mukaan teknisen tiedonintressin päämääränä on toiminnan tehokkuus ja vaikuttavuus sekä ammatillinen kehittyminen. Praktis-hermeneuttisen tiedonintressin päämääränä on tehokkuuden ja vaikuttavuuden lisäksi myös toimijoiden parantunut itseymmärrys ja uudenlaisen tietoisuuden

kehkeytyminen. Kriittis-emansipatorisen tiedonintressin päämäärät sisältävät edellä mainittujen tiedonintressien päämäärien lisäksi vapautumisen perinteisistä ajatusmalleista ja ideologioista, kritiikkiä byrokratiaa kohtaan sekä pyrkimyksen muuttaa organisaatiota.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on lisätä ymmärrystä ja tietoisuutta Länsi-Uudenmaan kuntien asumispalveluiden nykyisistä ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodoista, järjestämistavoista ja paikkavolyymeista. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on hahmottaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalvelut palveluekosysteemi-rakenteena teorian viitekehyksestä sekä kartoittaa ikääntyneiden palveluissa alueen kunnissa ja kuntayhtymissä asiantuntija- ja päällikkötehtävissä toimivien työntekijöiden näkemyksiä ikääntyneiden asumispalveluiden kehittämistarpeista alueen ikääntymiskehitys huomioiden. Tutkimuksen tavoitteena oleva muutos on tässä tutkimuksessa ollut siten luonteeltaan itseymmärryksen lisäämiseen tähtäävää ja siten tutkimuksen tiedonintressinä on tunnistettavissa praktis-hermeneuttisen tiedonintressin piirteitä. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys ja tutkimusraportti tuottavat ikääntyneiden asumispalveluista uutta, aiemmin tiettävästi tutkimatonta tietoa ikääntyneiden asumispalveluista palveluekosysteemi-rakenteena näkökulmasta ja siltä osin tutkimuksen tiedonintressinä on tunnistettavissa myös kriittis-emansipatorisia piirteitä.

Heikkisen (2018, s. 225) mukaan tutkijan rooli on toimintatutkimuksessa erilainen kuin perinteisissä tutkimuksissa, jossa pyritään objektiiviseen tietoon, jota tutkija tarkastelee tietyn välimatkan päästä. Toimintatutkimuksessa tutkija on osa yhteisöä, jota tutkii, ja hän ei siten ole puolueeton tarkkailija vaan toimiva subjekti, joka tarkastelee sosiaalista toimintaa omasta näkökulmastaan. Toimintatutkimuksessa tutkija toimii muutosintervention toteuttajana. Heikkisen ja Jyrkämän (1999, s. 44–46) mukaan interventiolla tarkoitetaan pyrkimystä vaikuttaa toimintaan tutkimuksen avulla. Tutkija on mukana toiminnassa, aloitteen tekijänä ja aktiivisena osallistujana. Toimintatutkimukselle tyypillisesti tässä tutkimuksessa tutkija on yhdessä Länsi-

Uudenmaan Hyvinvointialueen kunnassa ikääntyneiden palveluissa työskentelevä asiantuntija ja siten sisällä yhdessä tutkimuksen kohteena olevista kunnista nykyisessä organisaatiossa. Asiantuntija on myös kuntansa edustajana ikääntyneiden asumispalveluiden valmistelutyöryhmässä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialuetta koskien.

4.2 Tutkimusprosessi ja aineiston keruu

4.2.1 Tutkimusprosessi

Heikkisen (2010, s.22) mukaan toimintatutkimuksen päämääränä on käyttökelpoisen tiedon lisääntyminen ja tutkimuksen tutkimustehtävien määrittämistä luonnehtii siten kehittämis- ja tiedonmuodostustehtävät toisin kuin tutkimuksessa yleensä, jossa selkeämmin määritellään tutkimusongelma ja hypoteesit. Toimintatutkimuksen prosessi on Kiviniemen (1999, s. 63) mukaan vaiheittainen, ja se etenee yleensä suunnittelun, toiminnan havainnoinnin ja reflektion kehänä. Vastaava prosessimaisuus korostuu yleensäkin laadullisessa tutkimuksessa, ja tutkimus ei siten etene selkeästi vaihe vaiheelta vaan tutkimustehtävää ja aineistonkeruuta koskevat ratkaisut muotoutuvat vähitellen tutkimuksen edetessä (Kiviniemi, 2018, s.73).

Tämän tutkimuksen aineistonkeruu toteutettiin kahta päämenetelmää, dokumenttianalyysia ja teemahaastattelua, käyttäen. Tutkimuksen alkuperäisen tutkimussuunnitelman ja tutkimusluvan mukaisesti tutkija käynnisti dokumenttiaineiston keruun Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kuntien ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilan selvittämiseksi lähettämällä sähköpostitse asiaa koskevan tietopyynnön kuntien ikääntyneiden asumispalveluista vastaaville viranhaltijoille alkuvuodesta 2022. Tietopyynnöllä pyrittiin nopeuttamaan aineiston keruuta ja saamaan täsmällisemmin aiheeseen liittyvää julkista dokumenttiaineistoa. Ensimmäiseen tietopyyntöön saatiin dokumentteja yhteensä kahdeksasta alueen kunnasta. Tutkija täydensi kahden vastaamattoman kunnan osalta tietoa kuntien

verkkosivuilta saatavissa olevilta tiedoilla ja sai myöhemmässä vaiheessa myös näistä kunnista tarkennettua tietoa kohdennetusti.

Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden valmistelun projektipäällikön kanssa käydyn keskustelun myötä maaliskuun alussa 2022 tutkija hahmotti tutkimuksensa tutkimustehtävää uudelleen. Ikääntyneiden asumispalveluita koskevan selvitystyön osalta projektipäällikön kanssa käyty keskustelu määritteli tutkijan roolin valmisteluprojektin työryhmätyössä tietoa kokoavaksi nimenomaisesti kuntakohtaisen palvelurakenteen ja paikkavolyymien osalta. Tutkija koosti kokoamastaan alustavasta dokumenttiaineistosta kuntakohtaisen palvelurakenteen ja paikkavolyymi hahmotelman, jota käsiteltiin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden valmisteluprojektin työryhmässä kevään 2022 aikana eri työryhmätapaamisissa ja täydennettiin ja täsmennettiin yhteisen keskustelun avulla.

Tutkijan tutkimuksellinen intressi täsmentyi työryhmätyön edetessä ja tutkija täsmeni tutkimuksensa tutkimustehtävää ja teoreettista viitekehystä loppukeväästä ja määritteli ja tarkensi tutkimuksensa tutkimustehtävää teoriaperusteisesti. Tutkija täydensi jo kerättyä dokumenttiaineistoa ja tarkisti vielä osin kuntakohtaisesti saatavilla olevaa mahdollisimman ajankohtaista dokumenttiaineistoa lopulliseksi dokumenttiaineistokseen. Tutkimustehtävän täsmennyttyä tutkija määritteli myös tutkimushaastattelun toteutuksen, tutkimusteemat ja tutkittavien joukon sekä toteutti tutkimuksen toisen aineistonkeruun ryhmähaastatteluna toteutetun tutkimushaastattelun avulla.

4.2.2 Dokumenttianalyysi aineistonkeruumenetelmänä ja aineiston esittely

Dokumenttianalyysi on Bowenin (2009, s. 27) mukaan menetelmä, jossa päätelmiä pyritään tekemään valmiista painetussa tai sähköisessä muodossa olevasta kirjallisesta aineistosta. Aineistona olevia dokumentteja voivat olla esimerkiksi kirjat, artikkelit, lehtiartikkelit, institutionaaliset ja organisaatiokohtaiset raportit, päiväkirjat, ja julkiset

tilastot. Millerin ja Alvaradon (2005, s. 349) mukaan dokumenteille on tyypillistä, että ne on tuotettu tiettyä tarkoitusta varten ja ne kuvaavat asiaa tai ilmiötä siinä ajassa missä ne on luotu. Ne ovat olemassa jo ilman tutkimustakin, eli niitä ei ole alkuperäisesti tuotettu tutkimuskäyttöä varten. Hyödyntääkseen valmiita dokumentteja aineistona tutkijan tulee Millerin ja Alvaradon (2009, s. 349–359) mukaan arvioida ja rajata tutkimuksensa aiheen mukaisesti käytettäväksi valittavat dokumentit sekä huomioida niiden saatavuus ja sopivuus lähdekritiikkiä noudattaen. Lähdekritiikillä tarkoitetaan sitä, että tutkijan tulee tarkastella dokumentin alkuperää, kirjoittajatahoa ja ajankohtaa sekä punnittava niiden luotettavuutta tiedon lähteenä tutkittavasta ilmiöstä.

Tämän tutkimuksen dokumenttiaineistona käytettiin kuntaorganisaatioissa jo olemassa olevia mahdollisimman ajankohtaisia julkisesti saatavilla olevia ikääntyneiden asumispalveluita koskevia ja muita asiaan liittyviä kuntakohtaisia dokumentteja, kuten olemassa olevia tilastotietoja ja strategia-asiakirjoja, toimintasuunnitelmia ja toimintakertomuksia/tilinpäätöksiä, laatu ja vaikuttavuus sekä kunnalliseen päätöksentekoon liittyviä dokumentteja. Lisäksi dokumenteiksi katsottiin kuntien nettisivuilla oleva tieto. Toimintatutkimuksen luonteeseen liittyen kuntakohtaisesti annettuja henkilökohtaiseen viestintään perustuvia tietoja ja Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden valmistelutyöryhmän työskentelyn yhteydessä saatuja tietoa käsiteltiin osana dokumenttiaineistoa. Mikäli tulosten esittelyssä on hyödynnetty tietolähteenä täydennettyä tietoa, viitataan siihen erikseen.

Dokumenttianalyysiä käytettiin kuntakohtaisen ikääntyneiden asumispalveluiden esitiedon rakentamiseen työryhmätyöskentelyä varten, kuntakohtaisen ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilan kuvaamiseen sekä Länsi-Uudenmaan Hyvinvointialuetta koskevan ikääntyneiden palveluekosysteemin hahmottamista koskevana tutkimusaineistona. Lopulliseksi dokumenttiaineistoksi hyväksyttiin kuntien verkkosivujen aineisto, Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen verkkosivusto Hoivakotiportaali ja palvelukonseptia kuvaava dokumentti. Muusta dokumenttiaineistosta otettiin mukaan ne vuotta 2021 koskevat tai uudemmat kuntien

päätöksenteon dokumentit, joissa oli otsikkotasolla viitattu ikääntyneisiin tai ikääntyneiden asumispalveluihin. Lisäksi aineistoon otettiin mukaan kuntien vuotta 2022 koskevat talousarvioidokumentit. Ennen lopullista analyysiä tutkimusaineistoa täydennettiin vielä kesällä 2022 lisäämällä aineistoon kuntien vuotta 2021 koskevat tilinpäätökset mahdollisimman ajankohtaisen tiedon saamiseksi mukaan aineistoon. Tutkimukseen käytetty lopullinen dokumenttiaineisto on koottu liitteeseen 1.

4.2.3 Teemahaastattelu aineistonkeruumenetelmänä ja aineiston esittely

Teemahaastattelu on Hirsjärven ja Hurmeen (2011, s. 47-48) mukaan tutkimushaastattelun laji, jossa haastattelu etenee tiettyjen ennalta valittujen teemojen puitteissa tarkkojen tai yksityiskohtaisten kysymysten sijaan. Teemahaastattelulla saadaan haastateltavien ääni esille. Hirsjärven ja Hurmeen (2011, s. 61-63) mukaan teemahaastattelu voidaan toteuttaa ryhmähaastatteluna, jolloin tutkimuksen kiinnostuksen kohteen on haastateltavien kollektiivinen näkemys tutkittavaan asiaan sekä siihen kohdistuvat jaetut merkitysrakenteet. Ryhmähaastattelu on myös aikaa säästävä menetelmä. Haastateltavien määrä ja se, ketä tutkija haastattelee liittyy oleellisesti tutkimuksen tutkimustehtävään ja tutkimuskysymyksiin (Pietilä, 2017, s.119). Alastalon ja muiden (2017, s. 218) mukaan tutkimuskohteena voivat toimia henkilöt, jotka ammatillisten tehtäviensä tai institutionaalisen asemansa kautta ovat tutkittavan aiheen asiantuntijoita. Tutkittavien joukolla oletetaan tällöin olevan tietoa tutkittavasta aiheesta, ja tutkimuksen kohteena ei niinkään ole haastateltava henkilö itse vaan hänen tietonsa ja tulkintansa tutkittavasta asiasta.

Tässä tutkimuksessa teemahaastattelua käytettiin aineistonkeruumenetelmänä, koska tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita kuntien ikääntyneiden asumispalveluiden substanssiasiantuntijoilla olevasta tiedosta ja näkemyksistä ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilasta ja alueen ikääntymiskehitykseen liittyvästä ikääntyneiden asumispalveluiden kehittämistarpeesta. Ryhmähaastatteluna toteutettu teemahaastattelu toimi siten soveltuvana aineistonkeruumenetelmänä. Haastateltavien

joukko täsmentyi ikääntyneiden asumispalveluiden valmistelutyöryhmän jäseniin, koska heillä nähtiin olevan ajankohtaista tietoa kuntien ikääntyneiden asumispalveluista sekä substanssiin liittyvää asiantuntemusta tulevaisuustarpeita koskien. Ryhmässä toteutettu ja valmiin ryhmän kokousaikataulua hyödyntänyt haastatteluajankohta olivat myös aikaa säästäviä elementtejä menetelmävalintaan liittyen. Tutkimushaastattelu päätettiin toteuttaa etäyhteydellä, teams-kokoussovelluksen kautta.

Tutkija kertoi suullisesti 29.4.2022 pidetyssä Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden valmistelutyöryhmän kokouksessa tutkimukseensa liittyvästä haastatteluaineiston keruusta ja kutsui työryhmän jäsenet haastateltaviksi seuraavassa työryhmälle jo aiemmin määritellyssä kokouksessa. Tutkija kertoi haastatteluun osallistumisen vapaaehtoisuudesta ja väljästi tutkimushaastattelun teemoista. Viikkoa ennen sovittua haastatteluajankohtaa tutkija lähetti työryhmälle vielä sähköpostitse teams-kutsun haastatteluun ja sen yhteydessä kirjallisen selvityksen haastatteluun liittyvistä seikoista. Tutkimuskutsu on anonymisoidusti liitteessä 2.

Haastattelu toteutui teamsillä sovittuna ajankohtana 23.5.2022 klo 12-14. Haastatteluun osallistui kaikkiaan 12 haastateltavaa ja haastateltavia oli kaikista Länsi-Uudenmaan kunnista. Yksi haastateltavista saapui haastatteluun noin puoli tuntia myöhässä, ja yhden haastateltavan piti poistua haastattelusta 45 minuuttia ennen sovittua haastatteluajan päättymistä. Haastattelun aluksi kerrattiin suullisesti haastattelun toteutus, puheenvuorojen pyytämisen periaatteet teams-ympäristössä sekä sovittiin mikrofoniin ja kameroiden kiinnittämisestä puheenvuorojen ulkopuolella teknisten yhteyksien varmentamiseksi sekä kerrottiin haastattelun tallentamisesta. Haastattelu tallennettiin sekä teamsin tallennusominaisuuden kautta, että kahdella eri puhelimen ääninauhurilla.

Haastattelun teemoina olivat ikääntyneiden asumispalveluiden keskeiset toimijat ja yhteistyörakenteet nykyisin ja tulevaisuudessa, ikääntyneiden asumispalveluiden palvelukonseptin ja palvelumuotojen kehittämistarpeet Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella kysynnän ja tarjonnan tasapainon säilyttämiseksi tulevaisuudessa,

ikäntyneiden osallisuus palveluissaan sekä ikäntyneiden asumispalveluiden johtaminen ja strategiset tavoitteet.

Haastattelu kesti kokonaisuudessaan esittäytymisien ja aloituspuheenvuorojen jälkeen 1 tunti 40 minuuttia. Haastattelun jälkeen tutkija kuunteli ensin haastattelun kahteen kertaan, jonka jälkeen tutkija litteroi haastattelun. Litterointi tehtiin sanatarkasti ilman taukojen tai äännähdysten merkitsemistä. Myös haastattelijan puheenvuorot litteroitiin keskustelunomaisuuden taltioimiseksi. Haastattelun viimeiseen teemaan ei jäänyt haastattelussa riittävästi aikaa, ja teemaa ei ehditty käsittelemään kuin hyvin lyhyesti. Tämä osa haastatteluaineistosta rajattiin analyysistä pois, koska se ei olisi ollut aiheen teema huomioiden riittävän laaja analysoitavaksi ja johtopäätösten tekemiseen. Yhteensä haastattelusta kertyi puhtaaksi kirjoitettua tutkimusaineistoa 22 sivua (Calibri leipäteksti, fonttikoko 12, riviväli 1,5).

4.3 Aineistojen analyysi

Dokumenttianalyysin tarkoituksena on Ojasalon ja muiden (2009, s. 121-123) mukaan analysoida dokumentteja järjestelmällisesti ja laatia mahdollisimman selkeä kuvaus tutkittavasta asiasta. Sisällönanalyysillä tarkoitetaan aineiston järjestämistä tiiviiseen ja selkeään muotoon. Dokumenttianalyysin päävaiheita ovat aineiston kerääminen ja valmistelu, aineiston pelkistäminen, toistuvien rakenteiden tunnistaminen ja tulkinta sekä jokaiseen vaiheeseen liittyvänä kriittinen tarkastelu.

Aineiston analyysi voidaan Ojasalon ja muiden (2009 s.124) mukaan tehdä aineistolähtöisesti, teoriaohjaavasti tai teorialähtöisesti. Tämän tutkimuksen dokumenttiaineiston ja myös teemahaastattelusta syntyneen kirjalliseen muotoon saatetun dokumentin analyysit toteutettiin teorialähtöisesti. Teorialähtöisessä analyysissä nojataan Tuomen ja Sarajärven (2009, s. 97, 113-114) mukaan johonkin tiettyyn teoriaan ja tutkittava ilmiö määritellään valmiin aiemmin luodun kehyksen pohjalta. Teorialähtöisessä sisällönanalyysissä muodostetaan ensin analyysirunko, jonka

sisälle muodostetaan aineistosta erilaisia luokituksia tai kategorioita. Analyysirunko voi olla strukturoitu, jolloin aineistosta kerätetään vain analyysirunkoon sopivia asioita tai analyysirungon ulkopuolelle jäävistä asioista voidaan muodostaa uusia luokkia.

Tämän tutkimuksen viitekehyksenä toimii aiemmin esitellysti Adnerin (2017) palveluekosysteemi rakenteena -teoria. Analyysirunko muodostui teorian käsitteistä toiminnot, toimijat, asemat ja kytkeytyminen. Kuntakohtaisesti kootusta dokumenttiaineistosta etsittiin teorialähtöisesti ja tutkimustehtävän ohjaamana ikääntyneiden asumisen palvelumuotoja, järjestämistapoja, volyyymia, toimijoita sekä toimintojen kytkeytymistä ja asemoitumista kuvaavia tekijöitä. Vastaavasti haastatteluaineiston dokumentaatio luokiteltiin samaisella analyysirungolla huomioiden kuitenkin myös analyysirungon ulkopuolelle jäävät aiheet, kuten muiden kuin palveluissa jo olevien ikääntyneiden asema uutena luokituksena.

Kuntakohtaisesti koottujen dokumenttien analyysi eteni siten, että aineistosta etsittiin teorialuokkien mukaisia ilmauksia ja ilmiöitä, ja merkittiin ne ylös sekä järjesteltiin ja ryhmiteltiin ne yhteiseen tiedostoon teorialuokittain, josta niistä pyrittiin tiivistämään teorian mukainen tiivis kuvaus toimintoihin, toimijoihin, asemiin ja kytkeytymiseen liittyen. Haastatteluista litteroitu dokumenttiaineisto koodattiin teorialähtöisesti väreihin, ja koodatuista merkinnöistä muodostettiin kaksi pääluokkaa tutkimustehtävään vastaamisen näkökulmasta eli palvelurakenteen kehittämistarpeisiin liittyvät näkökulmat ja ikääntyneiden asumispalveluiden toimijoihin ja toimijoiden rooleihin liittyvät tulevaisuustarpeet näkökulmat.

5 Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksen tulokset esitetään tässä kappaleessa kolmessa osassa. Ensin esitetään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueeseen kuuluvien kuntien asumispalveluiden nykytilanne palvelumuotojen, palvelujen järjestämistapojen ja paikkakapasiteetin näkökulmista. Ensimmäisessä alaluvussa palvelumuodoista käytetään tutkimuksen kirjoittamisajankohtana syksyllä 2022 voimassa olevan sosiaalihuoltolain (1301/2014) 21§ mukaisia palvelumuotojen nimityksiä. Kuntien tiedot on esitetty aakkostetusti.

Toisessa alaluvussa esitetään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen käynnistymisvaiheen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi Adnerin (2017) palveluekosysteemi -rakenteena teorian ohjaamana. Toisessa alaluvussa palvelumuodoista käytetään hyvinvointialueen käynnistymisvaiheessa voimassa olevan sosiaalihuoltolain (1301/2014) 21 §, 21a §, 21b §, 21c §, ja 22 § mukaisia palvelumuotojen nimityksiä.

Tutkimustulosten ensimmäisen alaluvun tulokset on analysoitu dokumenttiaineistosta. Toisen alaluvun tulokset on analysoitu dokumenttiaineistosta sekä täydennetty osittain haastatteluaineiston analyysin perusteella. Käytettyyn dokumenttiaineistoon viitataan tulosten luettavuuden vuoksi erillisellä kunkin tuloksen yhteydessä esitetyllä aineistoviitteellä. Aineistoviitteet on lueteltu liitteessä 1 . Dokumenttiaineiston lähteet on lisäksi koottu erilliseen kuntakohtaisesti koottuun lähdeluetteloon selkeyden vuoksi.¹

Kolmannessa alaluvussa esitetään kuntien ikääntyneiden asumispalveluiden asiantuntijoiden näkemyksiä ikääntyneiden asumispalveluiden kehittämistarpeista alueen väestöennuste huomioiden.

---

¹ Tulosten esittämisessä APA7 -tyylistä poikkeavasta lähdeviitteiden merkitsemisestä on sovittu tutkimuksen ohjaajan kanssa. Vaikka Vaasan Yliopiston kirjoitusohjeet edellyttävät lähdeviitteiden aakkostamista lähdeluetteloon APA-7 tyylin mukaisesti, on tässä tutkimuksessa erillisestä aineistolähdeluettelosta sovittu ohjaajan kanssa.

5.1 Kuntien ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilannekuvaus

5.1.1 Espoon kaupungin ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät

Espoossa ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuotoja ovat palveluasuminen (, josta käytetään nimityksiä tuettu senioriasuminen ja tuettu palveluasuminen), pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen (Aineistolähde: Espoo 1). Lisäksi Espoossa toimii arviointi- ja kuntoutusyksikkö, joka on Espoon kaupungin vanhusten pitkäaikaishoidon päällikkö Elina Kylmäselältä saadun tarkennetun tiedon mukaan palvelumuodoltaan sosiaalihuoltolain mukaista lyhytaikaista laitoshoidoa ja lisäksi asumisen palveluissa palvelumuotona on osapäivähoitoa muistipalvelukeskuksessa (henkilökohtainen sähköpostiviestintä 6.4.2022).

Palveluasumista järjestetään Espoossa kaupungin omana toimintana Elä- ja asu seniorikeskusten yhteydessä ja yksityisissä palvelutaloissa avopalveluiden turvin. Palveluasumisesta, jota tuotetaan Espoon kaupungin omana kotihoidon tuotantona, käytetään nimitystä tuettu senioriasuminen. Espoon kaupungin Elä- ja asu seniorikeskusten yhteydessä olevasta palveluasumisesta käytetään nimitystä tuettu palveluasuminen. (Aineistolähteet: Espoo1, Espoo 2, Espoo3, Espoo 4, ja Espoo 5).

Espoossa järjestetään pitkäaikaista tehostettua palveluasumista sekä kaupungin omana toimintana, että ostopalveluna yksityisiltä palveluntuottajilta Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen konseptin mukaisesti sekä palvelusetelipalveluna. Lyhytaikaista tehostettua palveluasumista järjestetään Espoon kaupungin omana toimintana ja ostopalveluna sekä palvelusetelipalveluna. Espoon kaupungin muistipalvelukeskusten tehostettu palveluasuminen on rajattu vain muistisairaille. (Aineistolähteet: Espoo 1, Espoo 5, Espoo 6, Espoo 7).

Sosiaalihuoltolain mukaista lyhytaikaista laitoshoidon palvelua arviointi-kuntoutusyksikössä järjestetään Espoon omana toimintana. (Aineistolähde: Espoo 8). Vaikka arviointi- ja kuntoutusyksikkö on tarkoitettu lyhytaikaiseen hoitoon ja kuntoutukseen, on yksikössä vielä seitsemän pitkäaikaisessa laitoshoidossa asuvaa asiakasta. Pitkäaikaispaikoista luovutaan Espoon pitkäaikaishoidon päällikö Elina Kylmäsen mukaan ajan kuluessa asiakkuuksien päätyttyä (henkilökohtainen sähköpostiviestintä 6.4.2022). Taulukossa taulukko 3 on esitetty Espoossa sijaitsevat eri palveluntuottajien palveluyksiköt palvelumuodoittain ja paikkamäärittäin.

Taulukko 3 . Espoon kaupungin alueella sijaitsevat ikääntyneiden hoivayksiköt palvelumuodoittain (Aineistolähde: Hoivakotiportaali/Espoo, Espoo 3, Espoo 9, Espoo 10, Espoo 11, Espoo 12, Espoo 13).

Palvelumuoto	Palveluntuottaja	Yksikkö	Asuntoja
Tuettu senioriasuminen	Yksityisiä palvelutaloja	10 yksikköä	
Tuettu palveluasuminen	Espoon kaupunki	Leppävaaran elä ja asu – seniorikeskus	70
	Espoon kaupunki	Soukan elä ja asu – seniorikeskus	28
Tehostettu palveluasuminen (pitkäaikainen)	Espoon kaupunki	Espoonlahden hoivakoti	40
	Espoon kaupunki	Kauklaahden-elä- ja asu seniorikeskus	74
	Espoon kaupunki	Leppävaaran elä ja asu – seniorikeskus	70
	Espoon kaupunki	Taavin muistipalvelukeskuksessa	23
	Espoon kaupunki	Viherlaakson muistipalvelukeskuksessa	46
	Attendo konserni	8 yksikköä	397
	Esperi Care Oy	2 yksikköä	60
	Mehiläinen konserni	7 yksikköä	318
	Folkhälsan Välfärd Ab	Folkhälsanhuset i Esbo	39
	Mefys Oy	Hoivakoti Vuoksela	16
	Espoon Eläkekotisäätiö	2 yksikköä	77

	Suomen Pelastusarmeijan säätiö, sr	Palvelukoti Iltala	60
	Kanervakoti-Kanervahemmet ry	Kanervakoti	39
	Uudenmaan vanhustenhuollon kannatusyhdistys ry	Palvelukoti Koivu ja Tähti	52
	Pihlajantertut ry	Palvelukoti Sylvi	40
	Yrjö ja Hanna Kodit	2 yksikköä	35
	Espoon Lähimmäispalveluyhdistys ry	Puistohelmi	32
	Sateenkaari-Koti Oy	Sateenkaari-Koti	15
	Hugo och Maria Winbergs stiftelse	Tunaro vårdhem	21
Tehostettu palveluasuminen (lyhytaikainen)	Espoon kaupunki	Taavin muistipalvelukeskus	21
	Espoon kaupunki	Viherlaakson muistipalvelukeskus	15
	Attendo konserni	2 yksikköä	
	Mehiläinen konserni	2 yksikköä	38
	Yrjö ja Hanna Kodit	Omenatarha	
	Uudenmaan vanhustenhuollon kannatusyhdistys ry	Palvelukoti Koivu ja Tähti	
	Espoon Eläkekotisäätiö	Palvelutalo Hopeakuu	
Arviointi ja kuntoutus (lyhytaikainen laitoshoido)	Espoon kaupunki	Auroranmäki	52
Osavuorokausihoito	Espoon kaupunki	muistipalvelu- keskus	
Pitkäaikainen laitoshoido	Espoon kaupunki	Auroranmäki	7

5.1.2 Hangon kaupungin ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät

Hangossa ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuotoja ovat palveluasuminen, pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen. (Aineistolähde: Hanko 1, Hanko 2).

Palveluasumisen palvelu järjestetään Hangon omana toimintana. Pitkäaikaista ja lyhytaikaista tehostettua palveluasumista järjestetään Hangossa sekä omana toimintana että ostopalveluna yksityisiltä palveluntuottajilta Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen konseptin mukaisesti. (Aineistolähde: Hanko 1, Hanko 2, Hanko 3).

Palveluasumista järjestetään Hangon kaupungin Palvelutalo Novan palveluasumiseen soveltuvissa asunnoissa. Asuntojen määrä lisääntyy suunnitelmallisesti palveluasumisen käyttöön asukasvaihdosten myötä. Palveluasumisen asiakkaat saavat tarvitsemansa palvelut ja avun Palvelutalo Novasta ja asiakkaat voivat osallistua Novan asukkaille järjestettävään harrastus- ja ulkoilutoimintaan. (Aineistolähde: Hanko 1).

Hangossa sekä pitkäaikaista että lyhytaikaista tehostettua palveluasumista tarjoavat Hangon kaupungin omat toimintayksiköt Palvelutalo Astrea ja Palvelutalo Nova sekä ostopalveluina hankittavat tehostetun palveluasumisen paikat Hangossa. (Aineistolähde : Hanko 3). Hangon kaupungin iäkkäiden palvelupäällikkö Leena Hytillä saadun tarkennetun tiedon mukaan Astreassa on kaksi erillistä tehostetun palveluasumisen yksikköä, joista toisessa on 11 pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen asuntoa ja 4 lyhytaikaishoidon asuntoa. Toisessa yksikössä on 15 pitkäaikaista tehostetun palveluasumisen asuntoa. Palvelutalo Novassa on saadun tiedon mukaan yhteensä 32 tehostetun palveluasumisen asuntoa ikääntyneille (henkilökohtainen sähköpostiviestintä, 12.4.2022). Lisäksi Hangossa on yksi yksityisen palveluntuottajan, Attendo Oy:n, ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen yksikkö, jossa on 32 asuntoa. (Aineistolähde: Hoivakotiportaali/Hanko, Hanko 4).

Hangossa on arvioitu, että Hangon tehostetun palveluasumisen yksiköiden paikkakapasiteetti on riittävä suhteessa kunnan ikääntymisenkehitykseen ja asiakkaiden palveluntarpeesta tehtyihin ennakkolaskelmiin. Sen sijaan monimuotoisemmalle uudisrakentamiselle ja osittain olemassa olevien yksiköiden palvelurakenteen muutokselle on todettu tarve. Tarpeeseen pyritään vastaamaan tulevaisuudessa kehittämällä uudisrakentamisena ratkaisumalli, joka takaa fyysisen tarjonnan vuokra-asuntoja, palveluasumista ja tehostettua palveluasumista Hangossa lähipalveluna huomioiden lyhytaikais- ja intervallihoidon sekä kuntouttavan hoidon tarpeen. Suunnittelun lähtökohdaksi nähdään sekä oman tuotannon että ulkoisesti tuotetun palvelun hybridimalli. (Aineistolähde: Hanko 7).

5.1.3 Inkoon ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät

Inkoon ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuotoja ovat pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen ja lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen. Sekä pitkäaikaista että lyhytaikaista tehostettua palveluasumista järjestetään Inkoossa omana palveluna ja ostopalveluna Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankintakonseptin mukaisesti. Ostopalveluilla voidaan täydentää kunnan antamia hoitopalveluja. Ostopalveluja käytetään, kun omat resurssit eivät riitä ja tarvitaan lisäpaikkoja. (Aineistolähde: Inkoo 1, Inkoo 2, Inkoo 4).

Inkoon iäkkäiden asumispalveluita tuotetaan kunnan omana tuotantona kahdessa kunnan alueella sijaitsevassa tehostetun palveluasumisen yksikössä, Vaahteramäessä ja Kissankulmassa. Kissankulmassa toteutetaan myös lyhytaikaishoitoa. Vaahteramäen palvelutalossa on 53 asuntoa pitkäaikaiseen tehostettuun palveluasumiseen. Kissankulman palvelutalossa on 10-paikkainen tehostetun palveluasumisen yksikkö sekä 7-paikkainen lyhytaikaista hoitoa tarvitsevien asukkaiden intervalliyksikkö. Lisäksi Inkoossa on käynnistetty hankesuunnittelu iäkkäiden palvelukeskus – hankkeesta.

(Aineistolähde: Inkoo 1, Inkoo 2, Hoivakotiportaali/Inkoo). Inkoon kunnan asumispalvelupäällikkö Maritta Wasströmiltä saadun lisätiedon mukaan kunnassa oli keväällä 2022 käytössä omassa tuotannossa 61 pitkäaikaista tehostetun palveluasumisen paikkaa ja 5-7 lyhytaikaishoidon paikkaa (henkilökohtainen keskustelu 23.3.2022).

5.1.4 Kauniaisten ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät

Kauniaisten ikääntyneiden asumispalveluiden käytössä olevia palvelumuotoja ovat pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen, lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen ja osavuorokautinen hoito tehostetussa palveluasumisessa. Osavuorokautinen hoito on muutamia tunteja kestävä hoito ryhmäkodin yleisissä tiloissa omaishoitajan tarvitsemana ajankohtana päivä-, ilta- tai yöaikaan sellaisille omaishoidettaville, joilla muutenkin toteutetaan lyhytaikaista jaksohoitoa. Kauniaisissa tehostettua palveluasumista tuotetaan kaupungin omana toimintana ja ostetaan ostopalveluna Länsi-Uuudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankintakonseptin mukaisesti. Lisäksi ympärivuorokautista hoivaa järjestetään palvelusetelillä. Osavuorokautista hoitoa tuotetaan kaupungin omana toimintana. Palveluasumiselle ei ole ollut Kauniaisissa kysyntää, mutta sitä järjestetään tarvittaessa ostopalveluna. (Aineistolähde: Kauniainen 1, Kauniainen 2, Kauniainen 6, Kauniainen 8).

Kauniaisten kaupungilla on yksi oma palveluyksikkö, vuonna 2018 valmistunut palvelukeskus Villa Breda, johon on keskitetty kaikki Kauniaisten vanhuspalvelut: palvelukeskus, neuvonta, päivätoiminta ja ympärivuorokautinen asuminen. Lisäksi Villa Bredassa on saatavana terveydenhuollon palveluita, yksityisten toimijoiden tarjoamia palveluita ja monenlaista ryhmätoimintaa kaikille kauniaislaisille ikääntyneille. Villa Breda tarjoaa pitkäaikaista tehostettua palveluasumista neljässä eri ryhmäkodissa, joissa kussakin on 15 asukashuonetta. Lisäksi yksikössä on lyhytaikaisen tehostetun palveluasumisen paikkoja. Kauniaisten ikääntyneiden asumispalveluiden

palveluvalikoimaan kuuluvien kaupungin omien ja ostopalveluiden tarjontaa ja erityisesti tehostetun ja tavallisen palveluasumisen tarvetta ja määrää arvioidaan ja tarkastellaan säännöllisesti. (Aineistolähde: Kauniainen 3, Kauniainen 4, Kauniainen 5, Kauniainen 7, Hoivakotiportaali/Kauniainen).

5.1.5 Kirkkonummen ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät

Kirkkonummen kunnan ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuotoja ovat palveluasuminen, pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen, lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen sekä sosiaalihuoltolain mukainen lyhytaikainen ja pitkäaikainen laitoshoido. Kirkkonummi järjestää palveluasumisen ja pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen palveluja omana toimintana sekä tehostetun palveluasumisen palveluja ostopalveluna Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen palvelukonseptin mukaisesti. (Aineistolähde: Kirkkonummi 1, Kirkkonummi 2). Kirkkonummen kunnan vanhuspalveluiden koordinaattori Sari Suurjoki- Niemeltä saadaun lisätiedon mukaan tehostettua palveluasumista järjestetään pienimuotoisesti myös palvelusetelipalveluna (henkilökohtainen sähköpostiviestintä 7.4.2022).

Kirkkonummen kunnan omia ikääntyneiden asumispalveluiden palveluyksiköitä ovat Lehmuskartano, Palvelutalo ja Valkokulta. Palveluasumisen paikkoja on kunnan omassa toiminnassa tuotettu noin 5 asiakaspaikalla Palvelutalossa, mutta paikoista luovutaan asteittain, kun talon toiminta on muutettu tehostetuksi palveluasumiseksi. Lisäksi Kirkkonummella on yksityisten palveluntuottajien palveluyksiköitä, jotka tarjoavat lyhytaikaista ja pitkäaikaista tehostettua palveluasumista. Kirkkonummen kunnan ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, palveluntuottajat yksiköt ja paikkakapasiteetti on esitetty taulukossa 4. (Aineistolähde: Kirkkonummi 3, Kirkkonummi 4, Kirkkonummi 5, Kirkkonummi 6, Hoivakotiportaali/Kirkkonummi).

Taulukko 4. Kirkkonummen kunnan alueella sijaitsevat ikääntyneiden asumispalveluiden yksiköt ja palvelumuodot ja paikkakapasiteetti (Aineistolähde: Kirkkonummi 3, Kirkkonummi 4, Kirkkonummi 5, Kirkkonummi 6, Hoivakotiportaali/Kirkkonummi).

Palvelumuoto	Palveluntuottaja	Yksikkö	Asuntoja
Palveluasuminen	Kirkkonummen kunta	Palvelutalo	
Tehostettu palveluasuminen (pitkäaikainen)	Kirkkonummen kunta	Lehmuskartano	30
	Kirkkonummen kunta	Palvelutalo	41
	Kirkkonummen kunta	Valkokulta	30
	Attendo Hakami Oy	Sepänrinne	30
	Attendo Oy	Villa Amanda	41
	Attendo Oy	Attendo Villa Kaskimäki	42
Tehostettu palveluasuminen (lyhytaikainen)	Attendo Hakami Oy	Sepänrinne	
	Attendo Oy	Villa Amanda	
Sosiaalihuoltolain mukainen lyhytaikainen laitoshoido ja kriisipaikat	Kirkkonummen kunta	Lehmuskartano	5
Sosiaalihuoltolain mukainen lyhytaikainen laitoshoido kuntoutus- ja arviointihoitona	Kirkkonummen kunta	Lehmuskartano	12
Sosiaalihuoltolain mukainen pitkäaikainen laitoshoido	Kirkkonummen kunta	Lehmuskartano	13

5.1.6 Lohjan ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät

Lohjan kaupungin ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuotoja ovat tuettu asuminen, palveluasuminen, pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen, lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen (myös yö- tai päivähoitona) sekä lyhytaikainen ja pitkäaikainen sosiaalihuoltolain mukainen laitoshoido. Palveluasumista järjestetään omana toimintana sekä ostopalveluina ja palvelusetelipalveluna. Lyhyt- ja pitkäaikaista

tehostettua palveluasumista järjestetään kaupungin omana toimintana sekä ostopalveluina Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen palvelukonseptin mukaisesti sekä palvelusetelipalveluina. Lyhytaikainen ja pitkäaikainen sosiaalihuoltolain mukainen laitoshoido järjestetään kaupungin omana toimintana. (Aineistolähteet: Lohja 1, Lohja 2, Lohja 3, Lohja 4, Lohja 5, Lohja 6, Lohja 7).

Lohjan kaupungin omia ikääntyneiden asumispalveluyksiköitä ovat Lohjan vanhusten palvelukeskuksessa sijaitsevat Pentinkulman, Kultakotien ja Kultakartanon ryhmäkodit, Palvelutalo Petäjäkoti, Ryhmäkoti Tuomenkukka, Palvelukoti Kaisankallio, Palvelukeskus Tupala ja Ryhmäkoti Kotola, Niilonpirtti ja Palvelukeskus Iltarusko. Lisäksi Lohjalla sijaitsee 7 yksityisen palveluntuottajien ylläpitämää ikääntyneiden palveluyksikköä. Tuettua asumista järjestetään kolmessa eri puolilla Lohjaa sijaitsevilla asuntoryhmissä olevissa asunnoissa, joihin on mahdollista saada Lohjan kaupungin kotihoidon palveluita. (Aineistolähde: Lohja 2, Lohja 5, Hoivakotiportaali/Lohja).

Lohjan kaupungin kuntoutuksen ja hoivan ylihoitaja Hannele Patjakselta saadun tarkennetun tiedon mukaan palveluasumista järjestetään Lohjan kaupungin omissa yksiköissä Palvelukoti Kaisankalliossa, Palvelutalo Petäjäkodissa ja Palvelukeskus Tupalassa ja yksityisten palveluntuottajien yksiköissä (Attendo Vappula, Mainiokoti Jusolanlampi ja Attendo Harjupuisto, jossa toiminta on muuttumassa kokonaan tehostettuun palveluasumiseen asiakastarpeiden muuttuessa). Palveluasumista on Lohjan kaupungin omassa palveluntuotannossa ylihoitaja Patjaksen mukaan noin 40 paikkaa, ja yksityisessä palveluntuotannossa noin 24 paikkaa. Yksityisten palveluntuottajien tehostetun palveluasumisen yksiköistä Betesda-säätiön toimilupaa on Patjaksen mukaan myös muutettu siten, että ikääntyneille on yksi 15 paikkainen ryhmäkoti (henkilökohtainen sähköpostiviestintä 5.4.2022). Lohjan kaupungin alueella sijaitsevat pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen palveluntuottajat, yksiköt ja paikkakapasiteetti on esitetty taulukossa 5.

Taulukko 5. Lohjan kaupungin alueella sijaitsevat pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen palveluntuottajat, yksiköt ja paikkakapasiteetti (Aineistolähde: Hoivakotiportaali/Lohja).

Palvelumuoto	Palveluntuottaja	Yksikkö	Asuntoja
Tehostettu palveluasuminen (pitkäaikainen)	Lohjan kaupunki	Pentinkulma	50
	Lohjan kaupunki	Kultakartano	54
	Lohjan kaupunki	Kultakodit	56
	Lohjan kaupunki	Niilonpirtti	43
	Lohjan kaupunki	Ryhmäkoti Tuomenkukka	7
	Lohjan kaupunki	Ryhmäkoti Tupala	8
	Lohjan kaupunki	Palvelukeskus Iltarusko	17
	Attendo Oy	Attendo vappula	34
	Attendo Oy	Attendo Harjupuisto	40
	Attendo Oy	Attendo Ventelä	47
	Attendo Hoitokoti Apilaniitty Oy	Attendo Hiidensalmi	50
	Mehiläinen Hoivapalvelut Oy	Mainiokoti Jusolanlampi	54
	Hoivamehiläinen	Mainiokoti Emilia ja Arvid	40
	Betesda-säätiö sr	Palvelukoti Jokela,	86

Lyhytaikaista tehostettu palveluasumista järjestetään Lohjan kaupungin omana toimintana Pentinkulmassa ja Kuntoutuskoti Mäntylässä (14 asiakaspaikkaa), sekä yksityisten palveluntuottajien yksiköissä Mainiokoti Jusolanlammessa, Attendo Vappulassa ja Palvelukoti Jokelassa. Sosiaalihuoltolain mukaista lyhytaikaista laitoshoidtoa järjestetään Lohjan kaupungin omana toimintana Palvelukeskus Iltaruskossa. (Aineistolähde: Hoivakotiportaali/Lohja, Lohja 3, Lohja 6, Lohja 7). Lohjan kaupungin kuntoutuksen ja hoivan ylihoitaja Hannele Patjakselta saadun lisätiedon mukaan Palvelukeskus Iltaruskossa on noin 20 paikkaa lyhytaikaiseen laitoshoittoon ja yksikössä asuu lisäksi 6 pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasta. Pitkäaikaisesta laitoshoidosta luovutaan Patjaksen mukaan paikkojen vapautuessa, ja ne muutetaan tehostetun palveluasumisen paikoiksi (henkilökohtainen sähköpostiviestintä 5.4.2022).

5.1.7 Perusturvakuntayhtymä Karviaisen (Vihti ja Karkkila) ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät

Perusturvakuntayhtymä Karviainen tuottaa Vihdin ja Karkkilan kuntien sosiaali- ja terveyspalvelut. Perusturvakuntayhtymä Karviaisen ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuotoja ovat lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen ja pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen. Palveluita järjestetään Perusturvakuntayhtymä Karviaisen omana toimintana, sekä ostopalveluin Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankintakonseptin mukaisesti. Lyhytaikaista tehostettua palveluasumista järjestetään lisäksi palvelusetelipalveluna omaishoidon vapaiden järjestämiseksi. (Aineistolähde: Perusturvakuntayhtymä Karviainen 1, Perusturvakuntayhtymä Karviainen 2).

Tehostettua palveluasumista järjestetään Perusturvakuntayhtymä Karviaisen omana toimintana Toivokodissa. Lisäksi pitkäaikaista ja lyhytaikaista tehostettua palveluasumista järjestetään yksityisten palveluntuottajien yksiköissä Vihdin ja Karkkilan alueella. Taulukossa 6 on esitetty Vihdin ja Karkkilan alueen ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, palveluntuottajat sekä yksiköt ja paikkakapasiteetti. (Aineistolähde: Karviainen 3, Hoivakotiportaali/Karkkila ja Vihti).

Taulukko 6. Vihdin ja Karkkilan alueen ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, palveluntuottajat ja yksiköt sekä paikkakapasiteetti (Aineistolähde: Karviainen 3, Hoivakotiportaali/Karkkila ja Vihti).

Palvelumuoto	Palveluntuottaja	Yksikkö	Asuntoja
Tehostettu palveluasuminen (pitkäaikainen)	Perusturvakuntayhtymä Karviainen	Toivokoti	24
	Attendo Oy	Attendo Hiidenhovi	31
	Kaarikeskussäätiö sr	Kaarikeskus	30
	Kaarikeskussäätiö sr	Kaarikeskuksen muistiyksiköt	32
	Attendo Oy	Attendo Pajuhovi	30
	Attendo Oy	Attendo Vanha Seppä	40

	Atmos Oy	Esperi Hoivakoti Vihdin Valkama	17
	Mehiläinen Hoivapalvelut Oy	Mainiokoti Valsi	62
	Vihdin Vanhainkötisäätiö	Palvelutalo Hopearinne	56
Tehostettu palveluasuminen (lyhytaikainen)	Mehiläinen Hoivapalvelut Oy	Mainiokoti Valsi	
	Vihdin Vanhainkötisäätiö	Palvelutalo Hopearinne	

5.1.8 Raaseporin ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat, yksiköt ja paikkamäärät

Raaseporin ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuotoja ovat pitkäaikainen tehostettu palveluasuminen, lyhytaikainen tehostettu palveluasuminen, sosiaalihoitolain mukainen lyhytaikainen laitoshoido ja sosiaalihoitolain mukainen pitkäaikainen laitoshoido. Raaseporissa ikääntyneiden asumispalveluita järjestetään kaupungin omana toimintana ja ostopalveluina Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankintakonseptin mukaisesti.

(Aineistolähde: Raasepori 1, Raasepori 2, Raasepori 3).

Raaseporin kaupungin omana toimintana tehostettua ympärivuorokautista palveluasumista järjestetään Tenhola-Bromarvin palvelutalossa (23 asuntoa), Hagahemmet-talossa, jossa toimii myös Maria-koti tilapäisesti remontin ajan (18 asuntoa) sekä Villa Anemonessa (56 asuntoa) sekä Ruukin hoitokodissa (60 asuntoa). Villa Anemonessa tarjotaan myös lyhytaikaista tehostettua palveluasumista 12 paikalla. Yksityisiä ikääntyneiden tehostettua palveluasumista tarjoavia palveluyksiköitä Raaseporin alueella ovat Attendo Oy:n Villa Stella (17 asuntoa) ja Folkhälsan Valfärd Ab:n Villa Rosa (21 asuntoa), jossa tarjotaan myös lyhytaikaista tehostettua palveluasumista. Raaseporissa on lisäksi pitkäaikaista laitoshoidoa vanhainkotiasumisena Tuna-kodissa, jossa on 21 asukaspaikkaa. Remotissa olevassa Maria-kodin varsinaisessa kiinteistössä

järjestetään pitkäaikaista laitoshoittoa 29 paikalla. Raaseporiin on lisäksi suunnitteilla vuoden 2022 aikana uusi kuntoutus-, arviointi- ja intervalliyksikkö. johon arvioidaan tulevan noin 24 paikkaa. (Aineistolähde: Raasepori 1, Raasepori 4, Raasepori 5, Raasepori 6, Raasepori 7, Raasepori 8, Raasepori 9, Hoivakotiportaali/Raasepori).

5.1.9 Siuntion ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, järjestämistavat ja yksiköt ja paikkamäärät

Siuntion kunnan ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuotoja ovat tehostettu palveluasuminen ja lyhytaikainen laitoshoidto. Siuntio järjestää tehostettua palveluasumista sekä omaan toimintanaan, että Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankintakonseptin mukaisena ostopalveluna ja palvelua on mahdollista järjestää myös palvelusetelipalveluna. (Aineistolähde: Siuntio 1).

Tehostettua palveluasumista järjestetään Siuntion kunnan omana toimintana Villa Charlottassa 14 asiakkaalle ja asumispalveluyksikkö Azaleassa kahdeksalle asiakkaalle. Lisäksi Siuntion kunnana alueella on Espero Care Oy:n Hoivakoti Sigrid, jossa on 34 asukashuonetta. Sosiaalihuoltolain mukaista lyhytaikaista laitoshoidtoa omaishoidettaville omaishoitajan vapaiden ajaksi tarjotaan Siuntion terveyskeskuksen vuodeosaston intervallipaikoilla (Aineistolähde: Siuntio 2, Siuntio 3, Hoivakotiportaali/Siuntio).

Siuntiossa on käynnistetty Sote-keskushanke, jonka myötä Villa Charlottan tiloista luovutaan, koska tilat eivät täytä enää nykypäivän vaatimuksia. Lisäksi sote-keskukseen on suunniteltu arviointiyksikön toimintaa. (Aineistolähde: Siuntio 4).

5.2 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi

Tässä kappaleessa kuvataan ensin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen valmistelu- ja siirtymävaiheen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemiä Adnerin (2017) palveluekosysteemi rakenteena -teoriaviitekehyksen kautta. Tarkastelu tapahtuu Luschin ja Vargon (2019) esittämän meso- ja makrotasojen eli organisaatio- ja yhteiskunnallisten tasojen näkökulmasta. Adnerin (2017) jäsentämän palveluekosysteemi rakenteena määritelmän mukaan palveluekosysteemin rakennetta tarkastellaan toimintojen, toimijoiden, asemien ja kytkeytymisen näkökulmasta. Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin hahmottamisen tutkimusaineistona on käytetty tutkimuksen dokumenttiaineistoa sekä osin haastatteluaineistoa täydentävänä aineistona palveluekosysteemin toimijoiden, asemien ja kytkeytymisen hahmottamiseksi.

Adner (2017, s. 42–43) määrittää palveluekosysteemin olevan useiden eri toimijoiden kohdennetusti muodostama monen keskeiseen vuorovaikutukseen ja kanssakäymiseen perustuva, ja arvolupauksen täyttämiseen tähtäävä kumppanuuksien ilmentymä. Arvolupaus ja sen täyttäminen luo perustan ekosysteemille muodostamalla sisäsyntyiset rajat ekosysteemin ympärille. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden arvolupauksia ei ole valmistelutyössä suoranaisesti määritelty. Tässä tutkimuksessa ikääntyneiden asumispalveluita koskevana arvolupauksena nähdään ikääntyneiden toimintakyvyn tukemisesta ja iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain (980/2012) 13 §:n mukainen velvoite siitä, että hyvinvointialueen on järjestettävä iäkkäälle henkilölle laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja, jotka ovat hänen tarpeisiinsa nähden oikea-aikaisia ja riittäviä.

Adnerin (2017, s. 43) mukaan ekosysteemin toiminnot tarkoittaa niitä toimenpiteitä, joiden kautta arvolupaus toteutuu ja toimijat tarkoittaa niitä tahoja, jotka toteuttavat toimintoja. On kuitenkin huomioitava, että useat toimijat voivat olla osallisia yhdessä ja samassa toiminnossa, tai yksittäinen toimija puolestaan useassa eri toiminnossa. Länsi-

Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemissä toiminnoiksi on nähtävissä ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot, jotka seuraavassa on esitetty 1.1.2023 voimaanastuvan sosiaalihuoltolain (1301/2014) asumispalveluiden nimikkeiden mukaisesti.

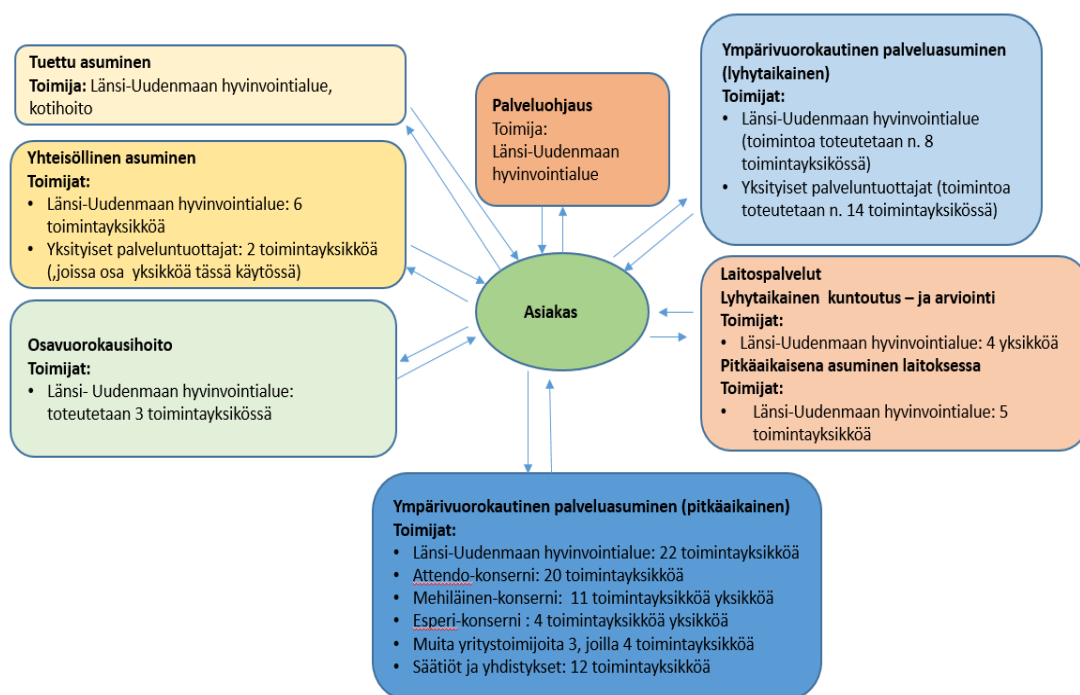
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin toimintoja ovat tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen, lyhytaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen ja pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen. Ympärivuorokautisen palveluasumisen yhteydessä toteutetaan myös osavuorokausihoitoa, joka muodostaa oman toimintonsa. Lisäksi hyvinvointialueella toteutetaan laitospalveluita lyhytaikaisena kuntoutuksena – ja arviointina sekä pitkäaikaisena asumisena laitoksessa. Niistä muodostuu oma toimintonsa. (Aineistolähde: Espoo 1-8, Hanko 1-2, Inkoo 1, Kauniainen 1-2, Kirkkonummi 1, Lohja 1-3 ja Lohja 5-8, Perusturvakuntayhtymä Karviainen 1, Raasepori 1-3, Siuntio 1). Näiden toimintojen avulla Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue pyrkii palvelunjärjestäjänä toteuttamaan ikääntyneiden asumispalveluita alueen ikääntyneiden tarpeita vastaavasti, ja siten vastaamaan arvolupaukseen. Toimintoja ei ole olemassa ilman niitä tahoja, toimijoita, jotka toteuttavat niitä. Eri toimijat ovat sitoutuneet palveluekosysteemissä toimintojen toteuttamiseen.

Kaikissa ekosysteemin toiminnoissa keskeinen toimija on ikääntynyt henkilö, jolla on eriasteisia tuen ja hoivan ja hoidon tarpeita. Siten ikääntyneestä henkilöstä sosiaali- ja terveydenhuollon kontekstissa ja ikääntyneiden asumispalveluiden ekosysteemissä käytetään termiä asiakas. Asiakas on palvelun hyödynsaaja, ja toisaalta myös tarvitsija. Kaikissa ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin toiminnoissa palvelun saamisen perusteena on asiakkaan palveluntarve, joka todetaan ja arvioidaan palveluntarpeen arviointimenetelmin, jonka myötä asiakas saa tuen tarpeitaan vastaavaa palvelua. Riippumatta (palvelu)toiminnosta missä asiakas on, hänelle laaditaan hänen kanssaan palvelusuunnitelma. Palveluiden järjestämisessä korostetaan asiakkaan valinnan vapautta. Asiakkaan lisäksi tunnistettavia toimijoita ovat asiakkaan

omaiset ja läheiset ja edunvalvojat, joiden nähdään olevan tärkeitä asiakkaan palveluiden suunnittelussa ja toisaalta sosiaalisen kanssakäymisen toteutuksen kumppaneina etenkin ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintoon liittyen hoivayksiköissä. (Aineistolähde: mm. Lohja 1, Lohja 9, Siuntio 1, Raasepori 1, Karviainen 3, Kirkkonummi 1, Kauniainen 1, Espoo 5).

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin toimintoja ja keskeisiä toimijoita on esitetty kuviossa 2.

Kuvio 2. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin toimintoja ja toimijoita (Aineistolähde: Hoivakotiportaali/Espoo, Espoo 3, Espoo 9-13, Hanko 1, Hoivakotiportaali/Hanko, Hanko 4, Inkoo 1-2, Hoivakotiportaali/Inkoo, Kauniainen 2-4, Hoivakotiportaali/Kauniainen, Kirkkonummi 3-6, Hoivakotiportaali/Kirkkonummi, Lohja 2, Lohja 5, Hoivakotiportaali/Lohja, Karviainen 3, Hoivakotiportaali/Karkkila ja Vihti, Raasepori 1, Raasepori 4-9, Hoivakotiportaali/Raasepori, Siuntio 2-3, Hoivakotiportaali/Siuntio).

Kuten kuviosta käy ilmi, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on paitsi ikääntyneiden asumispalveluiden palvelunjärjestäjä, myös eri toimintojen keskeinen toimija organisaationa ja yksikötason palveluntuottajana. Toimijuus korostuu laitospalveluissa, joissa ei ole muita toimijoita sekä yhteisöllisessä asumisessa, jossa toiminnon toimijoina alueella on vain kaksi yksityisen palveluntuottajan toimintayksikköä ja muuten toimijuus on hyvinvointialueella. Tuetun asumisen toimintaan liittyvänä keskeisenä toimijana on hyvinvointialueen kotihoito, joka on asumiseen liittyvän tuen toteuttajataho. Kuviosta ilmenee vastaavasti, että lyhytaikaisessa ja etenkin pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa yksityiset palveluntuottajat toimintayksikköineen ovat keskeisiä toimijoita. Etenkin suurimmat palveluntuottajakonsernit Attendo ja Mehiläinen näyttävät lukumäärällisesti

voimakkaina toimijoina. Myös yleishyödyllisiä säätiöitä ja yhdistyksiä on toimijoina palveluntuottaja- ja yksikkötasolla. Yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen pitkä- ja lyhytaikaisen palveluasumisen järjestämistapoina on myös palvelusetelipalvelu, jossa yksityisen palveluntuotannon toimijuus on keskeinen (Aineistolähde: Lohja 1, Siuntio1, Espoo7, Kauniainen 8).

Aineiston perusteella keskeiseksi toiminnoksi ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemissä on tunnistettavissa myös hyvinvointialueen toteuttama palveluohjaus. Ikääntyneiden asumispalveluiden saamiseksi toiminnosta riippumatta edellytetään palveluohjauksen tekemää arviota hoidon tarpeesta ja sopivasta palvelumuodosta. Palveluohjauksen tekemään hoidontarpeen arviointiin liittyy toimijoina palveluohjausta toteuttava henkilöstö ja lisäksi toimijuuteen voi liittyä myös moniammatillinen työryhmätyö, jossa arvioidaan asiakkaan toimintakykyä, sekä tuen ja hoidon tarvetta. (Aineistolähde: Espoo 5, Espoo 14, Hanko 2, Hanko 5-6, Inkoo 5, Kauniainen 1-2, Kirkkonummi 4, Kirkkonummi 7, Lohja 1, Lohja 5, Lohja 9, Perusturvakuntayhtymä Karviainen 3-4, Raasepori 1, Raasepori 3-4, Siuntio 1).

Aineiston perusteella eräs keskeisimmistä ja oleellisimmista toimijoista ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemissä on sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstö. Ilman riittävää ja osaavaa henkilöstöä ei ole palvelua eikä toimintoja voida ylläpitää. Henkilöstö toimijana tarkoittaa eri ammattiryhmiä kuten lähihoitajia, sairaanhoitajia, hoiva-avustajia, sosionomeja, lääkäreitä, fysioterapeutteja, viriketyöntekijöitä, farmaseutteja, ja ravitsemusterapeutteja. Yhtenä henkilöstöön liittyvänä toimijaryhmänä näyttäytyvät myös alan opiskelijat. Henkilöstön toimijarooli on oleellinen toimijuus, sillä ilman riittävää henkilöstöä etenkin ympärivuorokautisen palveluasumisen toiminnon lakisääteisesti edellytetty henkilöstömitoitus ei toteudu, ja asiakaspaikkoja ei voi yksikössä täyttää. Tämä heijastuu esimerkiksi siihen, että asiakas voi joutua odottamaan sopivaa jatkohoitopaikkaa esimerkiksi vuodeosastolla tai riittämättömän avun turvin kotona. (Aineistolähde: Espoo 14-15, Kauniainen 6, kirkkonummi 3, Kirkkonummi 8, Lohja9-11, Karviainen 3, Raasepori 4).

Ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin toimijaksi voidaan tunnistaa lisäksi kolmannen sektorin toimijat, järjestöt ja yhdistykset ja seurakunnat, joiden tuottama vapaaehtoistoiminta nähdään eri asumispalvelutoiminnoissa tärkeäksi osaksi asiakkaiden arjen rikastuttamista. (Aineistolähde: Lohja 9, Raasepori 4).

Toimijoiden sijoittumista toiminnoissa kuvaa Adnerin (2017, s. 43) mukaan asemat, jotka kuvaavat myös eri toimijoiden keskeisiä suhteita ja rooleja. Kytkeytyminen tarkoittaa vaihdannan kautta tapahtuvaa eri toimijoiden välistä linkittymistä toisiinsa ja se voi olla materiaalista, tiedollista, rahoitusta tai vaikuttamista, mutta keskeistä on se, ettei kytkeytymisen tarvitse koskea suoraan keskeistä toimijaa vaan se voi olla myös muunvälistä (Adner, 2017, s.43). Länsi-Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemissa asemoitumista ja linkittymistä kuvaa palveluohjauksen rooli suhteessa muihin toimijoihin, kuten asiakkaaseen, omaisiin, hyvinvointialueen omiin sekä yksityisiin palveluyksiköihin. Ilman palveluohjauksen ja asiakkaan yhteistoimintaa ei muodostu yhteyttä muihin toimintoihin eli asumispalveluihin. Palveluohjaus vaikuttaa myös asiakkaan ja palveluntuottaja-toimijan keskinäiseen vaihdantaan ja toimijuuteen esimerkiksi tilanteessa, jossa asiakas tarvitsee aiempaa enemmän tukea ja mahdollisesti muuttoa eri yksiköön, vaikka tätä yleisesti pyritään välttämään. Joissakin tilanteissa asiakkaan ja palveluntuottajan tai yksikön välinen toiminta ei tyydytä asiakasta ja asiakas voi myös toivoa yksikön vaihtoa itse, jolloin korostuu asiakkaan valinnanvapaus ja toimijuus. (Aineistolähde: Hoivakotiportaali, Espoo 5, Espoo 14, Hanko 2, Hanko 5-6, Inkoo 5, Kauniainen 1-2, Kirkkonummi 4, Kirkkonummi 7, Lohja 1, Lohja 5, Lohja 9, Perusturvakuntayhtymä Karviainen 3-4, Raasepori 1, Raasepori 3-4, Siuntio 1).

Toisena asemoitumista ja kytkeytymistä kuvaavana rakenteena voidaan aineistosta havaita kotihoidon rooli, toisaalta keskeisenä toimijana tuetun asumisen ja yhteisöllisen asumisen palvelujen toteuttajana, mutta myös rinnakkaisena palvelusysteeminä, jonka toimivuus on välttämätöntä, jotta ikääntyneiden asumispalveluiden ekosysteemin kapasiteetti riittää vastaamaan runsaasti hoivaa ja hoitoa tarvitsevien ikääntyneiden tuen tarpeisiin. Vastaava asema ja kytkeytyminen ikääntyneiden asumispalveluiden

palveluekosysteemiin on havaittavissa myös omaishoidon palvelulla. Omaishoidon toteutuksella voidaan ehkäistä tai hidastaa ikääntyneen asiakkaan asumispalveluiden tarvetta, toisaalta omaishoitajien jaksamisen tukemiseksi asumispalveluekosysteemiin tulee taata riittävästi paikkakapasitettia lyhtyaikaiseen ympärivuorokautiseen palveluasumisen toimintoon. (Aineistolähde : Espoo5, Espoo 16, Hanko 1, hanko6, Inkoo 5, Kauniainen 1, 5 ja7, Kirkkonumi 1,3,6-8, Lohja 1,5 ja 10, Perustuvakuntayhtymä Karviainen 3-4, Raasepori 1 ja 4, Siuntio 1).

Ikääntyneiden asumispalveluiden yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen palveluasumisen toimintoja toteutetaan sekä hyvinvointialueen omana palvelutuotantona että ostopalveluilla. Ostopalveluun liittyvä sopimustoiminta on eräs toimijoiden asemoitumista ja kytkeytymistä kuvaava tekijä. Aineistosta ei ilmenenyt yhteisöllistä asumista koskevaa sopimustoiminnan sisältöä. Ympärivuorokautisen lyhtyaikaisen ja pitkäaikaisen asumispalvelun toimintojen ja toimijoiden välistä suhdetta ja kytkeytymistä kuvaa Länsi-Uudenmaan kuntien jo aiemmin tekemä yhteistyö palvelun hankinnan ja palvelun sisältöä ja laatuvaatimuksia kuvaavan palvelukonseptin laatimisessa. Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnasta kuntien palveluntuottajien kanssa tekemät hankintasopimukset siirtyvät hyvinvointialueelle. Yksityisten palveluntuottajien ja hyvinvointialueen välistä asemoitumista ja kytkeytymistä sopimustoiminta määrittää siten, että sopimuksin on sovittu resurssien vaihdannasta taloudellista korvausta vastaan. Sopimustoimintaan liittyy myös sopimuksen valvonnan näkökulma. Hyvinvointialueen palveluntuottajien toimintaan kohdistuma valvonta muodostaa yhden toimijuuden ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemiin ja yhtäältä määrittää toimijoiden välistä suhdetta. Samalla toteutettu valvonta kytkee ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemiin myös muihin valvoviin viranomaistahoihin, kuten Aluehallintovirastoon ja Valviraan. Yksityisillä palveluntuottajilla on toisaalta kapasitettiin liittyvää valtaa esimerkiksi ympärivuorokautisen palveluasumisen toiminnossa, jossa alueellisesti vaihdellen yksikkö- ja paikkakapasiteetin enemmistä voi olla yksityisellä palveluntuotannolla.

(Aineistolähde : Espoo 5, Espoo 15, Hanko 6, Inkoo 4, Kauniainen 1, Kirkkonummi 7, Lohja 12, Perusturvakuntayhtymä Karviainen 4, Raasepori 3, Siuntio 2).

Ympäri vuorokautista palveluasumista koskien hyvinvointialue on sekä palvelunjärjestäjä että palvelua tuottava toimija. Palvelua koskeva yksityisille palveluntuottajille kohdennettu palvelun laatua määrittävä palvelukonsepti koskee myös hyvinvointialueen tuottamaa palvelun laadun ja sisällön vaatimuksia. Tästä näkökulmasta ympäri vuorokautisen palveluasumisen toimijarooli on yhdenvertainen hyvinvointialue – toimijan ja yksityisen palveluntuottaja -toimijan välillä ja asiakkaan näkökulmasta palveluntuottajatoimijuuden ei siten pitäisi olla palvelun sisältöön ja laatuun vaikuttava tekijä. Tätä näkökulmaa ja eri toimijoiden suhdetta asiakkaaseen ja asiakkaan valinnanvapautteen ilmentää myös Länsi-Uudenmaan kuntien yhteistyössä laatima Hoivakotiportaali, jonne hankinnassa hyväksytyt palveluntuottajayksiköt ja hyvinvointialueen oman palveluntuotannon yksiköt on koottu kuntakohtaisesti. (Aineistolähde: Kirkkonummi 1, Raasepori 1, Kauniainen 6, Lohja 11, Karviainen 1, Espoo 15, Hoivakotiportaali).

Palvelusetelipalveluna järjestetty palvelu kuvaa toimijoiden epäsuoraa kytkeytymistä. Hyvinvointialue arvoi asiakkaan palveluntarpeen ja myöntää asiakkaan niin valitessa palvelunjärjestämistavaksi palvelusetelin. Asiakas valitsee hyvinvointialueen hyväksymistä palveluntuottajista itselleen haluamansa palveluntuottajan toteuttamaan palvelua. Sopimussuhde syntyy asiakkaan ja palveluntuottajan välille, ja hyvinvointialue ei ole tässä toteutuksessa palveluntuottaja-toimija mutta on palvelunjärjestäjätoimija. Asiakkaan oma rooli aktiivisena toimijana korostuu palvelusetelipalvelussa. (Aineistolähde: Perusturvakuntayhtymä Karviainen 2, Lohja 4).

Teemahaastattelulla haettiin ensimmäisen keskusteluteeman avulla täydentävää tietoa ja näkemyksiä ikääntyneiden asumispalveluiden keskeisistä toimijoista ja toimijoiden välisistä yhteistyörakenteista Haastatteluaineiston perusteella keskeisiksi toimijoiksi

nähtiin asiakas ja omaiset ja edunvalvojat. Myös kuntien oma palveluntuotanto ja palveluohjaus nähtiin keskeisinä toimijoina, kuten eräs haastateltavista totesi:

"Toki meillä sitten palveluohjauksesta tehdään hyvin tiivistä yhteistyötä niin omaan kuin yksityiseen tahoon ihan näitten asukassiirtymisten kautta."

Keskeiseksi toimijaksi nimettiin yksityiset palveluntuottajat, joista erityisesti mainittiin pörssiyhtiöt ja säätiöpohjaiset toimijat. Yksityisiin palveluntuottajiin liittyvissä kommentteissa korostui näkemys suurten pörssiyhtiöiden merkittävästä toimijasemasta suhteessa kuntatoimijoihin etenkin ympärivuorokautisen palveluasumisen osalta. Haastatteluaineiston perusteella toimijoiden välistä kytkeytymistä kuvaa yksityisten palveluntuottajien kanssa sopimuskumppanuuteen liittyvät kuntien toteuttamat ja koollekutsumat palveluntuottajatasoiset ja yksikötasoiset yhteistyötapaamiset, joita useassa kunnassa toteutettiin haastateltavien mukaan säännöllisesti. Kuntien järjestämät sekä omalle että yksityisten palveluntuottajien henkilöstölle suunnatut yhteiskoulutukset, kuten lääkitykseen liittyvät täydennyskoulutukset, asiakkaan toimintakyvyn arviointiin liittyvät koulutukset ja erityisesti koronapandemiaan liittyneet hygieniakoulutukset ilmentävät toimijoiden välistä tiedollista resurssien vaihdantaa ja toimijoiden välistä kytkeytymistä.

Keskeisinä toimijoina nähtiin myös oppilaitokset, ja erilaiset valvontaviranomaiset, kuten Aluehallintovirasto, Valvira ja Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia. Kuntien toteuttama palveluntuottajvalvonta nähtiin yhteistyönä palveluntuottajiin nähden palveluntuottajien omavalvonnan tukemisen keinona ja siten se ilmentää tiedollista resurssien vaihdantaa ja toimijoiden välistä kytkeytymistä. Lisäksi toimijaksi nimettiin perusterveydenhuollon tuki asumisyksiköille, ostettujen lääkäripalveluiden tai kunnan perusterveydenhuollon toteuttamana, kuten eräs haastateltava mainitsi: "Kotisairaalan ja liikkuva sairaala ovat tietysti ovat keskeisiä toimijoita, että turvaavat paljolti sitä, että asumispalvelujen asukkaat voivat olla hoivakodeissa eiväkä turhaan joudu käymään päivystyksissä."

5.3 Asiantuntijoiden näkemyksiä ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin tulevaisuustarpeista

Haastattelussa ikääntyneiden asumispalveluiden tulevaisuustarpeita lähestyttiin kolmen eri teeman näkökulmasta, joita olivat Ikääntyneiden asumispalveluiden keskeiset toimijat ja yhteistyörakenteet nykyisin ja tulevaisuudessa, Ikääntyneiden asumispalveluiden palvelukonseptin/palvelumuotojen kehittämistarpeet Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella kysynnän ja tarjonnan tasapainon säilyttämiseksi tulevaisuudessa ja Ikääntyneiden osallisuus palveluissaan. Aineisto analysoitiin teoriaperusteisesti hyödyntäen analyysirunkona Adnerin (2017) palveluekosysteemi rakenteena teoriaa. Seuraavassa tulokset esitetään palvelurakenteen kehittämistarpeisiin liittyvien näkökulmien ja ikääntyneiden asumispalveluiden toimijoihin ja toimijoiden rooleihin liittyvien tulevaisuustarpeiden näkökulmista.

Haastatteluaineiston perusteella ikääntyneiden asumispalveluiden nykyinen palvelurakenne nähtiin yhteiskunnallisen kantokyvyn kannalta liian raskaana ikääntyneiden määrän lisääntyessä, kuten eräs haastateltavista totesi:

”Nykyistä palvelurakennetta ei varmaan tulevaisuudessa pystytäkään tuottamaan tai pitämään pystyssä, että jotenkin se meidän huomion ja ponnistelujen siirtäminen sitten siihen kaikkeen, mitä me voidaan tehdä ennen kuin tullaan ympärivuorokautiseen palveluasumiseen”

Kuntoutuksellisen lyhytaikaisen palveluasumisen sisällön kehittäminen nähtiin haastatteluaineiston perusteella tärkeäksi raskaamman palveluntarpeen ennaltaehkäisyn muodoksi. Omaishoidon tuen palvelumuodon vahvistaminen ja omaishoitajien jaksamisen tukeminen tilapäisellä ympärivuorokautisella ja kuntouttavalla asumispalvelulla nähtiin merkitykselliseksi suuremman palveluntarpeen ennaltaehkäisyn muodoksi, kuten eräs haastateltavista totesi:

”Kun ajatellaan, että omaishoito on tällainen yksi etupainotteinen tapa järjestää kuntalaisten palveluita, niin tämä omaishoitajien jaksamisen tukeminen on äärimmäisen tärkeää. Ja tässä näkisin lyhytaikaishoidon kehittäminen ja sen mahdollistaminen ja niin myös siten, että se on kuntouttavaa niille omaishoidontuen asiakkaille. Niin tämä on se, että ei panostettaisi vain pitkäaikaiseen asumiseen vaan juuri tähän lyhytaikaishoidon kehittämiseen ja mahdollistamiseen, koska se on tälläkin hetkellä iso haaste.”

Ikääntyneiden asumispalveluiden palvelurakenne arvioitiin haastatteluaineiston perusteella nykyisellään painottuvan liiaksi ympärivuorokautisen palvelun tarjontaan. Kehittämistarpeena nähtiin palvelurakenteen monipuolistaminen ja hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden tarjonnan alueellinen tasapuolistaminen eri palvelumuotoja koskien. Erityisesti nähtiin kehittämispotentiaalia kevyemmissä palvelumuodoissa tai vaihtoehtoisissa, kuten tuetun asumisen, perhehoidon, ja yhteisöllisen asumisen kehittämisessä. Kevyempien palveluiden kehittämispotentiaalia nähtiin erilaisissa ryhmäasumisen muodoissa ja lähtökohtaisesti siinä, että asuntotarjonta ja ikääntyneiden asuminen yleensä olisi esteetöntä, jotta asunto itsessään ei pakottaisi muuttamaan ikääntyneen toimintakyvyn heiketessä, kuten eräs haastateltavista ilmaisi:

”Minä ajattelen että jotenkin ydinasia on se, että asunnot olisi esteettömiä, että esteetöntä senioriasumista olisi tarjolla, jolloin sitten se asiakas tai henkilö voi asua siinä asunnossaan eikä se asunto pakottaisi yhtään mihinkään muutokseen vaan sinne asuntoon pystyttäisiin sitten tarvittaessa järjestämään näitä mobiileja palveluita, kotihoitoa tai kotisairaala tai mitä muuta nyt sitten, kotihoidon tukipalveluita tarvitsee. Että se tavallinen niinku perusasuminen, niin sen pitäisi olla ikääntymisen ja toimintakyvyn heikkenemisen jotenkin sallivaa.”

Haastatteluaineiston perusteella ikääntyneiden asumispalveluiden keskeiseksi kehittämistarpeeksi nähtiin palveluiden muuntojoustavuus hyvinvointialueen palveluvalikoimasta ja palvelusisällöistä käsin vastaamaan paremmin asiakkaiden muuttuvia tarpeita. Lähtökohtana nähtiin se, että palvelu asiakkaan ympärillä pitäisi joustaa ja muuttua ensisijaisesti ennen kuin asiakkaan tulisi muuttaa saadakseen palvelua.

Haastatteluaineiston perusteella toimijoihin ja toimijoiden välisiin asemiin ja kytkeytymiseen liittyen oli tunnistettavissa nykyisen palvelurakenteen osalta erityisesti ympärivuorokautisessa palveluasumisen palvelumuotoon liittyvä huoli yksityisen palveluntuotannon alueellisesti jopa dominoivasta asemasta ja siihen kytkeytyvästä neuvotteluvallasta. Yhtäältä hyvinvointialueen nähtiin tuovan suurena toimijana vahvemman neuvotteluaseman eri toimijoiden välille, kuten eräs haastateltava totesi:

”Toisaalta sellainen, että pörssiyritykset on isoja toimijoita, niin siinä mielessä tämä hyvinvointialue, niin näen sen myönteisenä, että hyvinvointialue yhdessä muodostaa vahvan neuvottelukumppanin näille pörssiyrityksille. Ja se, että yksittäiset kunnat on ollut kovin yksin, niin ei siinä ole oikein sellaisia neuvotteluasemia, mutta sitten (hyvinvointialueella) on.”

Haastatteluaineistosta oli havaittavissa myös hyvinvointialueen ja yksityisten palveluntuottajien väliseen asemointiin ja kytkeytymiseen liittyvää toivetta yhteistyön lisäämisestä toimijoiden välillä etenkin henkilöstövoimavarojen näkökulmasta. Tätä näkökulmaa kuvaa erään haastateltavan kommentti:

”Mut se henkilöstö, tai kun välillä turhauttaa, kun henkilöstö siirtyy toisesta yksiköstä toiseen kaupungin ja yksityisen välillä. Niin sitä vedetään sitä peittoa niin kuin päästä päähän, kun kuitenkin ne on ne asiakkaat on niin kuin meidän kaikkien yhteisvastuulla, että ehkä tällöinen henkilöstöressurssien resurssien yhteinen kehittäminen olisi paikallaan.”

Hyvinvointialueen toimijuuden etuina nähtiin vahvempi toimijarooli myös taloudellisen kantokyvyn ja palveluiden kehittämispotentiaalin näkökulmasta. Tämä näkökulma ilmaistiin etenkin ikääntyneiden asumispalveluiden sisällölliseen kehittämiseen liittyvään teknologian hyödyntämistä ja teknologisia ratkaisujen hankintaa koskevasta näkökulmasta, kuten eräs haastateltava toi esille:

”Kyllä minä ilman muuta näen siinä, että sitten meillä on leveämmät hartiat yhdessä, niin me ollaan sitten isompi toimija, niin siinä on sitten varmaankin kustannustenkin kanssa, ne (teknologiset ratkaisut) ei tule ehkä niin kalliiksi sitten suhteessa kun pieni kunta ryhtyisi yksin sellaista miettimään.”

Haastatteluaineiston perusteella ikääntyneiden asumispalveluiden henkilöstö nähtiin myös merkittävänä toimijana. Henkilöstö nähtiin kehittämisen voimavarana sekä suorassa asiakastyössä että hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden kehittämisen toimijana. Henkilöstön osallistamisen näkökulma nähtiin tärkeänä ja sitä tulisi voimistaa haastatteluaineiston perusteella vielä enemmän. Tällä nähtiin olevan vaikutusta hyvinvointialueen henkilöstön hyvinvointiin ja hyvinvointialueen työntajarooliin henkilöstön veto- ja pitovoimaan nähden.

Haastatteluaineiston mukaan asiakkaan toimijuuteen ja asiakkaan asemaan liittyen nähtiin useita kehittämistarpeita. Palveluiden piirissä olevien asiakkaiden yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden huomioimisessa ja esille saamisessa koettiin olevan vielä enemmän tehtävissä, kuten eräs haasteltavista totesi:

”Jos ajattelee miten asukkaat pääsisi vaikuttamaan ja osallistumaan, niin se ehkä vaatisi meiltä sellaista, että ei tehtäisi puolesta, eikä läheskään. Se vaatisi meidän omien toimintatapojen uudelleenarviointia ja sitä miten oltaisiin kannustavia ja saataisiin asukkaat tekemään ja osallistuman ja toivomaan ja olemaan siinä aktiivisia.”

Yhtenä asiakasosallisuuden kehittämisen keinona nähtiin asiakasraatien ja asiakasfoorumien pitäminen. Asiakkaiden asemaan liittyvänä keskeisenä kehittämistarpeena nähtiin asiakkaan valinnanvapauden tukeminen eri palvelumuodoista ja palveluyksiköistä. Hyvinvointialueen tehtäväksi nähtiin haastattelun perusteella se, että asiakkaan tietoisuutta valinnanmahdollisuudesta lisätään entisestään palveluohjauksen keinoin. Asiakasosallisuutta iäkkäiden omaehtoisessa tulevaisuuden suunnittelussa asumiseensa ja toimintakykyynsä liittyen tulisi haastatteluaineiston perusteella lisätä jo varhaisemmassa vaiheessa ennen varsinaista palveluntarvetta esimerkiksi eläkeiän kynnyksellä.

Haastatteluaineiston perusteella tulevaisuudessa korostuu myös hyvinvointialueen ja kuntien jatkossa yhteistyössä toteuttama hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö asiakasosallisuuden lisäämiseksi. Kuntien ja poliittisten päättäjien rooli myös maankäytön ja rakentamisen suhteen korostui liittyen iäkkäiden tarvitsemaan esteettömään ja yhteisöllisyyden mahdollistavaan asuntokantaan kunnittain. Myös liikkumista tukevien joukkoliikenne tai muiden liikkumisen mahdollisuuksien kehittämisen tärkeys etenkin harvemmin asutuilla alueilla ikääntyneiden osallistumismahdollisuuksien parantamiseksi nostettiin haastatteluissa esille.

Haastatteluaineiston perusteella iäkkäät nähdään aktiivisena kumppanitoimijana etenkin useissa kolmannen sektorin järjestöissä ja yhdistyksissä ja tämä rooli koettiin haastattelujen perusteella merkittäväksi hyvinvointialueen yhteistyörakenteissa esimerkiksi asiakkaiden arjen rikastuttamisena ulkoiluystävällisyyden tai muun vastaavan toiminnan toteuttamisessa. Haastatteluaineiston perusteella yhteiskunnallisessa keskustelussa ikääntyneiden määrän lisääntyminen nähdään usein haasteena yhteiskunnan taloudellisten voimavarojen näkökulmasta. Haastateltavat toivat esille toiveen voimavaralähtöisemmästä näkökulmasta, kuten eräs haastateltavista totesi: ” Et nähtäis että ne ikääntyneet eivät vain ole niitä tarvitsijoita vaan että he ovat myös toisaalta valtavan suuri resurssi ja voimavara.”

6 Johtopäätökset ja pohdinta

6.1 Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi ja sen kehittämistarpeet

Tässä tutkimuksessa oltiin kiinnostuneita Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kuntien ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodoista, järjestämistavoista ja paikkakapasiteettista. Näistä kuntien olemassa olevista palveluista hahmotettiin tutkimuksessa ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemin kuvaus Adnerin (2017) palveluekosysteemi rakenteena teoriaviitekehukseen nojaten. Lisäksi tutkimuksessa selvitettiin ikääntyneiden palveluiden substanssiantuntijoiden näkemyksiä ikääntyneiden asumispalveluiden kehittämistarpeista. Tutkimuksen tavoitteena oli toimintatutkimuksellisen lähestymistavan myötä lisätä tietoisuutta ikääntyneiden asumispalveluiden kokonaisuudesta hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilan ja tulevaisuustarpeiden hahmottamiseksi.

Ikääntyneiden asumispalveluiden palvelurakenne kuvaa Adnerin (2017) teoriaviitekehuksesta tulkittuna ekosysteemin toimintoja. Hyvinvointialueen käynnistyessä olemassa olevia toimintoja hyvinvointialueella ovat tuettu asuminen, yhteisöllinen asuminen, lyhytaikainen ja pitkäaikainen ympärivuorokautinen palveluasuminen, osavuorokautinen palveluasuminen, lyhytaikainen laitoshoidon arviointi- ja kuntoutushoitona sekä pitkäaikainen laitoshoidon. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi on hyvinvointialueen käynnistymisvaiheessa vahvasti ympärivuorokautisen palveluasumisen sisältöä painottava. Joidenkin alueiden osalta kyseessä on ainoa saatavilla oleva palvelumuoto asiakkaan kotikunnassa. Lisäksi pitkäaikaista ja lyhytaikaista laitoshoidon on verrattain paljon joillakin hyvinvointialueen kuntien alueella, kuten Raaseporissa, Kirkkonummella ja Lohjalla sekä Espoossa. Hallituksen esityksessä eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain muuttamisesta

sekä niihin liittyviksi laeiksi (HE 231/2021 vp) on esitetty, että pitkäaikaisesta laitosasumisesta tulee luopua vuoden 2027 loppuun mennessä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella tämä tarkoittaa yli 50 asiakaspaikan vähentymistä palvelumuodon myötä. Toisaalta alueella on jo ryhdytty kehittämistoimiin pitkäaikaisesta laitoshoidosta luopumiseksi ja toimintoja kehitetään lyhytaikaisen arviointi- ja kuntoutushoidon suuntaan ja laitosasumisen paikkoja muutetaan soveltuvin osin pitkäaikaiseksi ympärivuorokautiseksi palveluasumiseksi tai lyhytaikaiseksi laitoshoidoksi arviointi- ja kuntoutushoitona.

Sosiaali- ja terveysministeriön (STM, n.d.) mukaan yhteisöllinen asuminen korvaa aiemman lainsäädännön (Sosiaalihuoltolaki 1301/2014 21§) mukaisen ns. tavallisen palveluasumisen. Yhteisöllisen asumisen osalta on todettavissa, että palvelua on Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella saatavilla siirtymävaiheessa vakiintuneemmin vain Lohjan ja Espoon alueilla, sekä Hangossa on palvelun laajentamiseen olevaa tilakapasiteettia sen vapautuessa vaiheittain tähän palvelukäyttöön. Palveluun liittyvää paikkakapasiteettia tulee kuitenkin lisätä ja etenkin hyvinvointialuetasoisesti tähän palveluun liittyviä kehittämistoimia tulee tehdä voimallisesti, jotta palvelurakenne muotoutuu valtionhallinnon ohjauksen suuntaisesti. Kehlin ja Thenin tutkimuksen (2013, s. 47–48) mukaan yhteisöllinen asumisella on ollut myönteinen vaikutus asukkaiden terveydentilaan ja siten vähentävä vaikutus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntarpeisiin nähden. Kehittämällä yhteisöllisen asumisen palvelumuotoa kehitetään siten myös hyvinvointialueen taloudellisen kantokyvyn kannalta parempia selviytymisedellytyksiä ikääntyneen väestömäärän lisääntyessä alueella. Vastaavasti hyvinvointialueen järjestämismvastuulle kuuluvaa tuettua asumista on hyvinvointialueella tarjolla vain Lohjan alueella pienimuotoisesti. Kevyempiin palveluratkaisuihin liittyvää kehittämisenäkymää voisi liittyä esimerkiksi eri kuntien alueilla sijaitseviin yksityisiin palvelu- ja senioritaloihin liittyen, jotka eivät kuulu hyvinvointialueen järjestämismvastuun tai asukasvalintojen piiriin, mutta voisivat mahdollisesti tulevaisuudessa olla kumppanitoimijoita hyvinvointialueelle.

Ikääntyneiden palveluista annettu valtionhallinnon ohjaus ja lainsäädäntö painottavat kotiin annettavien palveluiden ensisijaisuutta ja kevyempien palvelumuotojen kuten tuetun asumisen ja yhteisöllisen asumisen kehittämistä (STM, 2020a, STM 2020b, Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 980/2012). Ohjaukseen nähden Länsi-Uudenmaan asumispalveluiden toimintojen ja palvelurakenteen kehittämistarve kevyemmän palvelun suuntaan on ilmeinen. Haastatteluaineiston perusteella asiantuntijat tunnistavat tämän kehittämistarpeen ja näkevät sen oleellisena suuntana palvelujärjestelmän kantokyvyn kannalta.

Tässä tutkimuksessa on tarkasteltu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palveluekosysteemiä Adnerin (2017) palveluekosysteemi rakenteena näkökulmasta, jonka mukainen tarkastelu tuo esille palveluekosysteemin toimintoja, toimijoita ja toimijoiden välisiä asemia sekä kytkeytymistä. Edellä mainitut ikääntyneiden asumispalveluiden palvelumuodot ovat selkeitä ikääntyneiden asumispalveluiden ekosysteemin toimintoja. Tutkimustuloksena tulkittiin kuitenkin ikääntyneiden asumispalveluun liittyväksi keskeiseksi toiminnoksi myös palveluohjauksen-toiminnon, vaikka organisaatiorakenteissa sitä ei useinkaan lueta asumispalveluun kuuluvaksi. Adnerin (2017) mukaan ekosysteemi rakenteena tuokin näkyville uusia toimintoja ja toimijoiden välistä kytkeytymistä.

Vargon ja Luschin (2016,s.10–11) mukaan palveluekosysteemin toiminnalle on ominaista että, palvelut ja palveluprosessit tuotetaan yhteisesti toisiinsa liittyneiden palveluekosysteemien kesken. Tässä tutkimuksessa ikääntyneiden palveluiden keskeisiksi toimijatahoksi hahmotettiin myös kotihoidon palvelu, joka toimii omana palveluekosysteeminään, mutta on toimijataho myös ikääntyneiden tuetun ja yhteisöllisen asumisen palveluissa. Toinen ikääntyneiden palveluun kytkeytyvä palvelu on omaishoidon tuen asiakkuudet ja omaishoitajat, jotka jaksakseen tehtävässään ovat oikeutettuja lyhytaikaiseen ympärivuorokautiseen palveluasumiseen tai muuhun tuen tarvetta vastaavaan palveluun. Hyvinvointialueen palvelutarjoomaa tulisikin

asiantuntijankemysten mukaan vahvistaa tilapäisen ympärivuorokautisen palveluasumisen riittävyyden varmistamiseksi ja omaishoitajien tukemiseksi.

Ikääntyneiden asumispalvelujen toimijoina ovat hyvinvointialueen oman palveluntuotannon lisäksi järjestöt ja säätiöt, vaikka niiden osuus jääkin kokonaistoimijuudessa verrattain pieneksi ja alueellisesti rajatuksi. Sen sijaan yksityisen palveluntuotannon rooli ja merkitys sekä yksityiset palveluntuottajat toimijoina korostuu etenkin ympärivuorokautisen palveluasumisen pitkäaikaisessa palvelussa, jonka suhteen yksityisillä yrityksillä on alueellisesti jopa dominoiva asema yksikkömäärien ja paikkakapasiteetin suhteen. Tilanne voi muodostua hyvinvointialueen järjestäjäroolin näkökulmasta epäsuotuisaksi, jos toimijat eivät ole tyytyväisiä asemiinsa palveluekosysteemissä. Tästä esimerkkinä on tutkimuksen tekoaikana julkisuudessaakin (Helsingin sanomat 15.4.2022) esillä ollut uutisointi siitä, että suuret palveluntuottajat (Attendo ja Mehiläinen) irtisanoivat sopimussuhteessa Espoon, Lohjan, Perusturvakuntayhtymä Karviaisen ja eräiden muiden Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa sopimushinnoitteluun liittyvän näkemyseron vuoksi. Virtasen (2018 s. 169) mukaan palveluekosysteemit toimijan toiminta oman edun- ja voitontavoittelun maksimoimiseksi voidaan nähdä palveluperusteisen toimintalogiikan ja palveluekosysteemin peruseriaatteiden, yhteisen arvonluonnin, vihollisena. Palvelutieteellinen ajattelu palveluekosysteemi näkökulman mukaan palveluekosysteemi tarvitsee toimiakseen yhteisen tahtotilan ja toimijoiden välisen luottamuksen (Vargo & Lusch 2019, s. 16-17).

Ikääntyneiden asumispalveluiden asiantuntijoiden näkemykset ikääntyneiden asumispalveluiden toimintojen kehittämistarpeista vastasivat pitkälti edellä mainittuja palvelurakenteen kehittämistarpeiden näkökulmia. Tämä kuvastaa osin substanssiin liittyvää asiantuntemusta ja valtion hallinnon ohjauksellisten näkökulmien sisäistämistä kehittämisenäkökulmien suuntaamisessa. Haastatteluissa esitetyt näkökulmat eri toimijoiden välisistä rooleista ja yksityisten toimijoiden valtaan liittyvästä huolesta asettuvat vahvemmin ymmärrettävään valoon juurikin edellä mainittuun julkisessakin keskustelussa esitettyyn sopimusneuvottelutilanteeseen liittyen. Haastattelun tulosten

osalta toimijaroolissa nähtiin tulevaisuudessa merkittävänä toimijana kunnat ja poliittiset päätöksentekijät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulmasta sekä maankäytön ja rakentamisen suhteen etenkin yhteisöllisen asumisen ja esteettömän asumisen ratkaisujen kehittämiseksi kuntien alueella tulevaisuudessa. Samoin kolmannen sektorin rooli nähtiin merkityksellisenä ikääntyneiden asumispalveluiden sisällöllisessä rikastuttamisena virikkeellisen toiminnan ja sosiaalista kanssakäymistä edistävien toimintaulottuvuuksien kautta.

Asiakasosallisuuden ja asiakkaan oman aktiivisen toimijuuden ja voimavarakeskeisyyden merkitys korostui haastatteluaineiston perusteella sekä palveluiden piirissä jo olevien että varhaisemmissa ikääntymisen elämänvaiheissa, esimerkiksi eläkeiän kynnyksellä olevien iäkkäiden osalta. Asiantuntijanäkemyksenä voidaan esittää, että ikääntyneiden omaa aktiivisuutta tulee edelleen vahvistaa ja esimerkiksi ikääntyneiden asumiseen liittyviä ratkaisuja kehittää yhteisöllisen ja ryhmäasumisen kehittämisen keinoin yhteistyössä heidän kanssaan. Myös ikääntyneiden omaehtoiseen ikääntymiseen ja siihen mahdollisesti liittyvään toimintakyvyn alentumiseen varautumista tulisi asiantuntijoiden näkemyksen mukaan vahvistaa. Ikääntyneiden toimijuus asumisensa ratkaisujen varhaisessa suunnittelussa tulee jatkossa huomioida nykyistä paremmin. Asiakasnäkökulmasta yhteisöllisen asumisen kehittäminen on merkityksellistä, sillä Jolankin ja muiden (2017,s. 112) mukaan yhteisöllinen asuminen parantaa iäkkäiden hyvinvointia ja elämänlaatua lisäämällä sosiaalisia kontakteja ja aktiivisuutta sekä vähentämällä yksinäisyyttä ja turvattomuutta ja siten raskaampien asumispalveluiden tarvetta.

Tutkimuksen tuloksena muodostuva kokonaiskuva Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluista havainnollistaa palveluekosysteemin kompleksisen luonteen ja palvelukokonaisuuden ja sen toimijoiden ja toimintojen välisen asemien ja vaihdannan keskinäisriippuvuuden. Systeminen ymmärrys ja ymmärryksen lisääminen ja edelleen yhteisluomisen näkökulmien tarkastelu ja tunnistaminen on myös henkilöstön osaamisen kehittämisen näkökulmasta merkityksellistä. Muutosvaiheessa

siirryttäessä suuremman organisaatorakenteen alle ja laajemmalle maantieteelliselle ja väestölliselle pohjalle, vaaditaan henkilöstöltä joka tasolla paljon.

Tosiasialliset palveluekosysteemin muutokset eivät tapahdu palvelujärjestäjän tai minkään yksittäisen toimijan toimesta vaan laaja-alaisessa toimijoiden ja linkittymien verkossa, jossa kaikkia toimijoita tarvitaan. Jatkossa olisikin tärkeää selvittää, minkälaisena palveluekosysteeminä ikääntyneiden asumispalveluiden palveluekosysteemi näyttäytyy asiakasnäkökulmasta. Myös yritysten näkökulmat olisi syytä ottaa huomioon ja keskinäistä vuorovaikutusta lisätä.

6.2 Tutkimuksen luotettavuus

Tämä tutkimus on laadullinen tutkimus, joka toteutettiin toimintatutkimuksen lähestymistavalla. Tutkimuksen tavoitteena oli lisätä tietoisuutta ikääntyneiden asumispalveluiden kokonaisuudesta hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilan ja tulevaisuustarpeiden hahmottamiseksi.

Huttusen ja muiden (1999, s. 111–114) mukaan perinteisesti tutkimuksen luotettavuutta voidaan arvioida validiteetin käsitteen avulla, jolloin tarkastellaan sitä, kuinka hyvin tutkimustulos vastaa asioiden tilaa todellisuudessa. Toisena tutkimuksen pätevyyden tarkastelukulmana on reliabiliteetin tarkastelu, jolloin arvioidaan sitä, kuinka samana tutkimustulos pysyy, jos tutkimus toistetaan uudelleen. Heikkisen ja muiden (2010c, s.166) mukaan toimintatutkimuksen luotettavuutta ei voida kuitenkaan arvioida suoraan näillä käsitteillä vaan arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota tiedon käyttökelpoisuuden arvioimiseen, ja tiedon yhteensopivuuteen eli koherenssiin, jonka mukaan tiedon pätevyyttä arvioidaan eri väitteiden keskinäisen yhteensopivuuden näkökulmasta.

Tämän tutkimuksen aineisto muodostui kahdesta eri aineistosta, dokumenttiaineistosta ja haastatteluaineistosta. Hirsjärven ja muiden (2010, s. 233) mukaan tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkentaa käyttämällä tutkimuksessa useita eri menetelmiä,

jolloin puhutaan triangulaatiosta. Aineistotriangulaatiolla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa hyödynnetään useita erilaisia tutkimusaineistoja tutkimustehtävän ratkaisemiseksi. Tässä tutkimuksessa tutkimuksen luotettavuutta pyrittiin lisäämään hyödyntämällä kahta eri aineistoa, dokumenttiaineistoa ja haastatteluaineistoa. Eri aineistojen käyttämisellä pyrittiin varmistamaan ja lisäämään tutkimustulosten tiedon koherenssia.

Tässä tutkimuksessa käytetty dokumenttiaineisto oli laaja-alainen ja sisälsi sekä päätöksenteon että kuntien verkkosivujen materiaalia sekä tausta-aineistona työryhmätyöskentelyssä tuotettua tietoa. Tutkimuksessa käytettyä aineistoa voidaan pitää luotettavana, sillä se on julkishallinnon viranomaisten tuottamaa ja laatimaa tietoa. Aineiston rajauksella pyrittiin varmistamaan, että aineistona käytetyt dokumentit olivat mahdollisimman ajantasaisia. Eri dokumenttien sisältämää tietoa arvioitiin kuntakohtaisessa palveluverkon hahmottamisessa, ja jos esimerkiksi paikkavolyymeihin liittyi ristiriitaisuuksia tai ilmaisun epäselvyyksiä, tietoa tarkistettiin kuntakohtaisesti ikääntyneiden palveluiden asiantuntijoilta ja tutkimusraportissa kuntien väliset tiedot on esitetty yhtenevällä käsitteellä ja yhteneväisesti luotettavimmalla tavalla.

Haastatteluaineiston luotettavuutta voi arvioida Hirsjärven ja Hurmeen (2011, s.189) mukaan sillä, että litterointi on tehty tarkasti ja kaikki tuotettu aineisto on analyysissä otettu huomioon ja analyysin vaiheet on kerrottu mahdollisimman tarkasti. Tässä tutkimusraportissa on aiemmin esitetty aineiston keruuseen, analyysimenetelmiin liittyvää tietoa ja analyysin vaiheet. Tutkija on pyrkinyt litteroinnissa tarkkuuteen, ja tutkimustulokset on esitetty haastateltavien tuottamien aitojen haastatteluoitteiden kera, jolla avataan ja vahvistetaan haastateltavien näkemysten ja tutkimustulosten yhteensopivuutta.

Heikkisen (2010a, s. 20-21) mukaan tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa on ominaista huomioida yleensä tutkijan objektiivisuutta, mutta toimintatutkimuksessa on tutkija on yleensä osa tutkittavaa organisaatiota tai yhteisöä, jota tutkimus koskee. Tässä tutkimuksessa tutkija oli toimintatutkimukselliselle ominaisesti osa yhteisöä,

jossa tutkimus toteutettiin. Tutkijan tutkimuksesta ja roolista kerrottiin avoimesti työryhmälle. Tutkija osallistui työryhmätyöskentelyyn, ja toteutti tutkimushaastattelun yhteistyöryhmälle. Haastattelun osalta voidaan arvioida, että tutkijan tuttuus lisäsi tutkittavien luottamusta ja vapautti keskustelua verrattuna siihen, että tutkija olisi ollut ulkopuolinen tutkija. Tutkimuksen tulosten analysoinnissa ja tulosten esittämisessä tutkijan oma asiantuntijarooli on osaltaan vaikuttanut ymmärryksen kehkeytymiseen. Tutkimustulosten esittämisessä ja aineiston analyysissä tutkija on kuitenkin pyrkinyt objektiivisuuteen.

Tässä tutkimuksessa on noudatettu Suomen tutkimuseettinen neuvottelukunnan ohjeita hyvästä tieteellisestä käytännöstä (TENK, 2012). Tutkimuksen raportoinnissa kiinnitettiin huomiota siihen, että se on laadittu tieteelliselle tiedolle määrättyjen vaatimusten edellyttämällä tavalla. Viitaukset eri aineistoihin tehtiin mahdollisimman tarkasti ja läpinäkyvästi siten, että lukija voi halutessaan tarkistaa tiedon alkuperäisestä lähteestä. Tutkimuksen tuloksia tarkasteltiin suhteessa määriteltyyn tutkimuskohteeseen, eivätkä ne ole yleistettävissä, lisäksi ne ovat aikaan sidottuja havaintoja.

Tämä tutkimus on tuottanut tietoa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilasta palveluekosysteemi-näkökulmasta sekä tuottanut tietoa asiantuntijoiden näkemyksistä asumispalveluiden kehittämistarpeisiin liittyen. Parhaimmillaan tuotettu tutkimustieto on hyödynnettävissä Länsi- Uudenmaan ikääntyneiden asumispalveluiden jatkokehittämisen suuntia mietittäessä ja niistä päätettäessä.

Lähteet

- Adner, R. (2017). Ecosystem as Structure: An Actionable Construct for Strategy. *Journal of Management*, 43(1) 39–58. <https://doi.org/10.1509/jmkg.68.1.1.24036>
- Alastalo, M., Åkerman, M., Vaittinen, T. (2017). Asiantuntijahaastattelu. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvaori J. (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (s.214–232), Vastapaino.
- Bowen, G.A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9 (2), 27-40. <https://doiorg.proxy.uwasa.fi/10.3316/QRJ0902027>
- Chandler, J.D. & Vargo, S.L. (2011). Contextualization and value-in-context: How context frames exchange. *Marketing theory*, 11(1), 35–49. <https://doi.org/10.1177/1470593110393713>
- Elg, M., Gremyr, I., Halldórsson, Á. & Wallo, A. (2020). Service action research: review and guidelines. *The Journal of Services Marketing*, 34(1), 87–99. <https://doi.org/10.1108/JSM-11-2018-0350>
- Greer, C.R., Lusch, R.F. & Vargo, S.L. (2016). A Service perspective: Key managerial insights from service-dominant (S-D) logic. *Organizational Dynamics*.(2016) 45, 28-38. <https://doi.org/10.1016/j.orgdyn.2015.12.004>
- Harisalo, R. (2013). Palvelutiede- Palveluyhteiskunnan uusi mahdollisuus. Teoksessa Laitinen, I., Harisalo, R. & Stenvall, J. (toim.), *Palvelutiede julkisten palveluiden uudistajana: Kansainvälinen vertailu*. Suomen yliopistopaino Oy.
- Heikkinen, H.L.T. & Jyrkämä, J. (1999). Mitä on toimintatutkimus? Teoksessa Heikkinen, H.L.T., Huttunen, R., Moilanen, P. (toim.), *Siinä tutkija missä tekijä-Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja* (25–62). Atena Kustannus.
- Heikkinen, H.L.T. (2010a). Toimintatutkimuksen lähtökohtia. Teoksessa Heikkinen, H.L.T., Rovio, E. & Syrjälä, L. (toim.), *Toiminnasta tietoon-Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat* (3.korj.painos) (s. 16–38). Kansanvalistusseura.
- Heikkinen, H.L.T., Konttinen, T. & Häkkinen P. (2010b). Toiminnan tutkimuksen suuntauksat. Teoksessa Heikkinen, H.L.T., Rovio, E. & Syrjälä, L. (toim.), *Toiminnasta tietoon-Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat* (3.korj.painos) (s. 39–76). Kansanvalistusseura.

- Heikkinen, H.L.T., Huttunen, R., Kakkori, L. & Tynjälä, P. (2010c). Totuuden ongelma. Teoksessa Heikkinen, H.L.T., Rovio, E. & Syrjälä, L. (toim.), *Toiminnasta tietoon- Toimintatutkimuksen menetelmät ja lähestymistavat* (3.korj.painos) (s. 163–183). Kansanvalistusseura
- Heikkinen, H.L.T. (2018). Toimintatutkimus: kun käytäntö ja tutkimus kohtaavat. Teoksessa Valli, R. (toim.), *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1* (s.215–230). PS-Kustannus.
- Helsingin Sanomat. (2022, 15.huhtikuuta). *Hoivajätit sanoivat irti sopimuksensa. vanhustenhoidosta Espoossa – syynä rahariita*. Rajattu pääsy. Noudettu 1.9.2022 osoitteesta <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008752170.html>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2010). Tutki ja kirjoita (15.–16.painos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2011). Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Gaudeamus Helsinki University Press.
- Huttunen, R. Kakkori, L. & Heikkinen, H.L.T. (1999) Toiminta, tutkimus ja totuus. Teoksessa Heikkinen, H.L.T., Huttunen, R. & Moilanen, P. (toim.), *Siinä tutkijamissä tekijä- Toimintatutkimuksen perusteita ja näköaloja* (111–135). Atena Kustannus
- Jolanki, O., Leinonen, E., Rajaniemi, J., Rappe, E., Räsänen, T., Teittinen, O. & Topo, P. (2017). Asumisen yhteisöllisyys ja hyvä vanhuus. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 47/2017. Noudettu 21.10.2022 osoitteesta [ASUVA-taitto.indd \(valtioneuvosto.fi\)](ASUVA-taitto.indd (valtioneuvosto.fi))
- Juuti, P. & Puusa, A. (2020). Toimintatutkimus. Sekä toimintaa että tutkimusta. Teoksessa Puusa A. & Juuti, P. (toim.) *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s. 276–281). Gaudeamus Oy.
- Kehl, K., & Then, V. (2013). Community and Civil Society Returns of Multi-generation Cohousing in Germany. *Journal of Civil Society*, 9(1), 41–57. <https://doi.org/10.1080/17448689.2013.771084>
- Kortelainen, J., Oosi, O., Luukkonen, T., Luomala, N., Välikangas, K., Hätälä, J., Haapakorva,

P., Hämeenniemi, R. & Kaasalainen, T. (2020). Ikääntyneiden asuminen-ennakointi ja varautuminen kunnissa. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja. 2020:55. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-033-2>

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain muuttamisesta 8.7.2022/604. Finlex. Noudettu 31.8.2022 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/smur/2022/20220604>

Laki sosiaalihuoltolain muuttamisesta 26.8.2022/790. Finlex. Noudettu 10.9.2022 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2022/20220790>

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista 28.12.2012/980. Finlex. Noudettu 31.8.2022 osoitteesta <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2012/20120980>

Länsi-Uudenmaan Hyvinvointialue. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue*. Noudettu 8.8.2022 osoitteesta <https://www.luvn.fi/fi>

Miller, FA. & Alvarado, K. (2005). Incorporating Documents into Qualitative Nursing Research. *Journal of Nursing Scholarship*, 37(4), 348–353. <https://doi.org/10.1111/j.1547-5069.2005.00060.x>

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. (2009). Dokumenttiantalyysi. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan (s. 136–145). WSOYpro.

Pernaa, H.-K. (2020). Hyvinvoinnin toivottu tulevaisuus. Tarkastelussa kompleksisuus, antisipaatio ja osallisuus. *Acta Wasaensia* 443. Vaasan yliopisto. Noudettu 20.8.2022 osoitteesta <https://URN:ISBN:978-952-476-910-5>

Perusturvakuntayhtymä Karviainen. (n.d.). *Tukena elämässä*. Noudettu 10.9.2022 osoitteesta <https://karviainen.fi/>

Pietilä, I. (2017). Ryhmäkeskustelu. Teoksessa Hyvärinen, M., Nikander, P. & Ruusuvuori J. (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja*. (s.111–130). Vastapaino.

Sitra. (n.d.). *Systeminen muutos*. Noudettu 5.10.2022 osoitteesta <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/systeminen-muutos/>

Sosiaali- ja terveystministeriö. (2021, 23. kesäkuuta). *Hallituksen esitys sote-uudistuksesta*

ja sen lainsäädäntö hyväksyttiin eduskunnassa. Noudettu 6.8.2021 osoitteesta <https://stm.fi/-/hallituksen-esitys-sote-uudistuksesta-ja-sen-lainsaadanto-hyvakyytiin-eduskunnassa>

Sote-uudistuksen verkkosivusto. (7. lokakuuta 2022). *Mikä Sote-uudistus?* Noudettu 10.10.2022 osoitteesta <https://soteuudistus.fi/uudistus-lyhyesti->

Sotkanet.fi. (2022a). *Suomen väkiluku ja 75 -vuotta täyttäneet sekä väestöennusteet 2030 ja 2040-luvuille 75-vuotta täyttäneiden osalta.* Noudettu 13.8.2022 osoitteesta <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=s05yi0-21rUMBgA=&region=s07MBAA=&year=sy5zAgA=&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.1&buildTimestamp=202210170949>

Sotkanet.fi (2022b). *Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen väestö vuoden 2021 lopussa ja alueen väestöennusteet 2030 ja 2040 luvuille 75-vuotta täyttäneiden osalta.* Noudettu 13.8.2022 osoitteesta

<https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/taulukko/?indicator=szbysLbQj0-21rUMtrb0iDcFAA==&region=s04JAwA=&year=sy5zsjbS0zUEAA==&gender=t&abs=f&color=f&buildVersion=3.0-SNAPSHOT&buildTimestamp=202109301228>

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301. Finlex. Noudettu 10.9.2022 osoitteesta

<https://finlex.fi/fi/laki/smur/2014/20141301>

Sosiaali- ja terveysministeriö (2020a). *Kansallinen ikäohjelma vuoteen 2030: Tavoitteena ikäkyvykäs Suomi.* <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-6865->

Sosiaali- ja terveysministeriö. (2020b). *Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi 2020–2023: Tavoitteen ikäystävällinen Suomi.*

Noudettu 6.4.2022 osoitteesta

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162455/STM_2020_29_J.pdf?sequence=1&isAllowed=y

STM (n.d.). *Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmä ja vastuut.* Noudettu 5.9.2022

osoitteesta <https://stm.fi/sotepalvelut/jarjestelma-vastuut>

STM.(n.d.). *lääkäiden palvelut, Laatu ja kehittäminen.* Noudettu 27.8.2022 osoitteesta

<https://stm.fi/ikaantyneiden-palvelut/laatu-kehittaminen>

TENK. (2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen*

Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. Noudettu 15.10.2022 osoitteesta <https://tenk.fi/fi/ohjeet-ja-aineistot/HTK-ohje-2012>

- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. (6. uudistettu painos). Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Vargo, S. L., & Lusch, R. F. (2004). Evolving to a new dominant logic for marketing. *Journal of Marketing*, 68, 1–17. <https://doi.org/10.1509/jmkg.68.1.1.24036>
- Vargo, S. L., & Lusch, R. F.(2016). Institutions and axioms: an extension and update of service-dominant logic. *Journal of the Academy of Marketing Science* 44, 5-23 <https://doi.org/10.1007/s11747-015-0456-3>.
- Vargo S.L., Lusch R.F. (2019). An Overview of Service-Dominant Logic. Teoksessa Vargo S.L., Lusch R.F. (toim.). *The SAGE Handbook of Service-Dominant Logic (s. 3-21)*. SAGE Publications Ltd
- Virtanen, P. (2018). Palvelujen yhteiskunta. Yhteistyölähtöinen arvonluominen ja palveluperusteinen toimintalogiikka. Tietosanoma Oy.

Aineistolähteet

- Espoo 1. (n.d.). *Asumisopas. Asuminen Espoossa – opas senioreille*. Noudettu 2.5.2022 osoitteesta <https://www.espoo.fi/fi/asumisopasAsumisopas>.
- Espoo 2. (n.d.). *Vanhusten palvelujen tulosityksikön toimintaohje*. Noudettu 1.5.2022 osoitteesta <https://www.espoo.fi/fi/espoon-kaupunki/paatoksenteke/saantokokoelma/vanhusten-palvelujen-tulosityksikon-toimintaohje>
- Espoo 3. (n.d.). *Tukea arkeen. Yksityiset palvelutalot Espoossa*. Noudettu 14.4.2022 osoitteesta <https://www.espoo.fi/fi/yksityiset-palvelutalot-espoossa>
- Espoo 4. (n.d.). *Tuettu palveluasuminen senioreille*. Noudettu 1.5.2022 osoitteesta <https://www.espoo.fi/fi/palvelut/tuettu-palveluasuminen-senioreille>
- Espoo 5. (2022, 19.tammikuuta). *Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan kokous*

19.01.2022 § 7 liite *Ympärivuorokautinen tehostettu palveluasuminen. Palvelun myöntämisen kriteerit.* Noudettu 6.4.2022 osoitteesta

<https://espoo.oncloudos.com/kokous/2022536-7-109741.PDF>

Espoo 6. (n.d.). *Tehostettu palveluasuminen.* Noudettu 5.4.2022 osoitteesta

<https://www.espoo.fi/fi/tukea-arkeen/seniorit/hoivakodissa-asuminen/tehostettu-palveluasuminen>

Espoo 7. (n.d.) *Palveluseteli tehostettuun palveluasumiseen.* Noudettu 5.4.2022

osoitteesta <https://www.espoo.fi/fi/tukea-arkeen/seniorit/hoivakodissa-asuminen/palveluseteli-tehostettuun-palveluasumiseen>

Espoo 8. (n.d.) *Auroranmäen palvelut.* Noudettu 5.4.2022 osoitteesta

<https://www.espoo.fi/fi/tukea-arkeen/seniorit/hoivakodissa-asuminen/auroranmaen-palvelut>

Espoo 9. (n.d.). *Auroranmäki.* Noudettu 5.4.2022 osoitteesta

<https://www.espoo.fi/fi/toimipisteet/15809>

Espoo 10. (2022, 23.kesäkuuta). *Taavin muistipalvelukeskuksen*

omavalvontasuunnitelma. Noudettu 2.9.2022 osoitteesta

<https://static.espoo.fi/cdn/ff/X1crAX45ltpe0dFjXo-0PiplCYqf1w1aBnV5d5TTwEQ/1658320091/public/2022-07/2022%20Taavin%20muistipalvelukeskus%20Omavalvontasuunnitelma%20verkkosivuvuversio.pdf>

Espoo 11. (2022, 23.kesäkuuta). *Viherlaakson muistipalvelukeskuksen*

omavalvontasuunnitelma. Noudettu 2.9.2022 osoitteesta [2022 Viherlaakson muistipalvelukeskus Omavalvonta verkkosivuvuversio.pdf \(espoo.fi\)](https://www.espoo.fi/fi/tukea-arkeen/seniorit/hoivakodissa-asuminen/leppavaaran-ela-ja-asu-seniorikeskuksen-palvelut)

Espoo 12. (n.d.) *Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksen palvelut.* Noudettu

1.5.2022 osoitteesta <https://www.espoo.fi/fi/tukea-arkeen/seniorit/hoivakodissa-asuminen/leppavaaran-ela-ja-asu-seniorikeskuksen-palvelut>

Espoo 13. (n.d.). *Soukan elä- ja asu seniorikeskuksen palvelut.* Noudettu 5.5.2022

osoitteesta <https://www.espoo.fi/fi/toimipisteet/66829>

Espoo 14. (2022, 16.toukokuuta) *Tilinpäätös 2021.* Noudettu 1.6.2022 osoitteesta

https://static.espoo.fi/cdn/ff/EhoOKIKuYwrXRZpxU_wGqj05t-ZEWdQkvyFNfgQOrTg/1653033685/public/2022-05/TILINP%C3%84%C3%84T%C3%96S%202021.pdf

Espoo 15. (2022, 12.huhtikuuta). *Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 12.04.2022 § 37. Iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen riittävyys, laatu ja omavalvonta 2021 raportti.* Noudettu 3.5.2022 osoitteesta <https://espoo.oncloudos.com/kokous/2022623-5-124912.PDF>

Espoo 16. (2021, 18.joulukuuta). *Talousarvio 2022.* Noudettu 5.4.2022 osoitteesta https://static.espoo.fi/cdn/ff/mEu0sGe0_m0-5Nz4Zkf1yJV4IROWIETPpv1u8dVGDl4/1639987533/public/2021-12/Talousarvio%202022_0.pdf

Hoivakotiportaali /Espoo. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali. Espoon alueella sijaitsevat hoivakodit.* Noudettu 6.5.2022 osoitteesta <https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-Fi/hoivakodit?alue=Espoo&alue=Espoon%20keskus&alue=Espoonlahti&alue=Lepp%C3%A4vaara&alue=Matinkyl%C3%A4&alue=Tapiola&kotikunta=Espoo>

Hanko 1. (2022, 10.helmikuuta). *Perusturvalautakunnan kokous 10.2.2022 §16. Periaatteet palveluasumisen palvelun myöntämiselle.* Noudettu 15.4.2022 osoitteesta <https://www.hanko.fi/city/djulkaisu/kokous/20224515-5.PDF>

Hanko 2. (n.d). *Tehostettu palveluasuminen.* Noudettu 1.9.2022 osoitteesta https://www.hanko.fi/sosiaali_ja_terveys/iakkaiden_palvelut/palveluasuminen

Hanko 3. (2021, 14.joulukuuta). *Talousarvio ja suunnitelma 2022 – 2024.* Noudettu 21.5.2022 osoitteesta https://www.hanko.fi/files/15087/Talousarvio_ja_suunnitelma_2022_-_2024_-_Budget_och_ekonomiplan_2022_-_2024.pdf

Hanko 4. (2022, 14.kesäkuuta). *Tilinpäätös-Bokslut 2021.* Noudettu 1.9.2022 osoitteesta https://www.hanko.fi/files/15820/Tilinpaaatos_-_Bokslut_2021.pdf

Hanko 5. (n.d.). *Iäkkäiden palvelukeskus hakemus.* Noudettu 1.9.2022 osoitteesta https://www.hanko.fi/files/11507/Iakkaiden_palvelukeskus_HAKEMUS.pdf

Hanko 6. (2022. 10.helmikuuta). *Perusturvalautakunnan kokous 10.2.2022 § 15.*

Tehostetun palveluasumisen myöntämisen kriteerit. Noudettu 1.9.2022 osoitteesta

<https://www.hanko.fi/city/djulkaisu/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20224515-4>

Hanko 7. (2022, 10.helmikuuta). *Perusturvalautakunnan kokous 10.2.2022 § 21.*

Palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen, intervallihoidon sekä vuokra-asuntojen uudisrakennus. Noudettu 1.9.2022 osoitteesta

<https://www.hanko.fi/city/djulkaisu/kokous/20224515-10.PDF>

Hoivakotiportaali/Hanko. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali.*

Hangan alueella sijaitsevat hoivakodit. Noudettu 1.9.2022 osoitteesta

<https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-FI/hoivakodit?alue=Hanko&kotikunta=Hanko>

Inkoo 1. (2021, 15.maraaskuuta). *Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022–2024.*

Noudettu 29.8.2022 osoitteesta

https://www.inkoo.fi/files/9553/Budget_2022_och_ekonomiplan_2022-2024_KF_151121_KV_Talousarvio_2022_ja_taloussuunnitelma_2022-2024.pdf

Inkoo 2 (2022, 10. elokuuta). *Asumispalvelut.* Noudettu 29.8.2022 osoitteesta

https://www.inkoo.fi/palvelut/sosiaali-ja_terveyspalvelut/iakkaiden_palvelut/asumispalvelut

Inkoo 3. (2022b, 6.kesäkuuta). *Inkoo Bokslut 2021 – Tilinpäätös 2021.* Noudettu 30.8.2022 osoitteesta

https://www.inkoo.fi/files/10313/Bokslut_2021_Tilinpaaatos.pdf

Inkoo 4. (2021, 21. lokakuuta). *Perusturvalautakunnan kokous 17.2.2022 §12.*

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen myöntämisen kriteerit. Noudettu 29.8.2022 osoitteesta

http://ktweb-fi.inga.fi:81/ktwebbin/dbisa.dll/ktwebscr/pk_asil.htm?+elin=GT-PT&pvm=17%2e2%2e2022%2018%3a00

Inkoo 5. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan kuntien ikääntyneiden ympäri vuorokautisen*

tehostetun palveluasumisen myöntämisen perusteet. Noudettu 30.8.2022 osoitteesta

https://www.inkoo.fi/files/9934/FI_C10_ympkriteerit_lopullinen_20102021_Suomenkielen_tehpa.pdf

- Hoivakotiportaali/Inkoo. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali. Inkoon alueella sijaitsevat hoivakodit.* Noudettu 29.8.2022 osoitteesta <https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-FI/hoivakodit?alue=Inkoo&kotikunta=Inkoo>
- Kauniainen 1. (2022, 26.tammikuuta). *Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan kokous 26.1.2022 § 5. Tehostetun palveluasumisen asiakkuuskriteerit 2022.* Noudettu 11.8.2022 osoitteesta <https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022184-5>
- Kauniainen 2. (2022, 11.toukokuuta). *Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan kokous 11.5.2022 § 103. Osavuorokautinen hoito tehostetussa palveluasumisessa.* Noudettu 11.8.2022 osoitteesta <https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022227-5>
- Kauniainen 3. (n.d.). *Villa Breda esite.* Noudettu 12.8. 2022 osoitteesta <https://www.esitteemme.fi/villabreda/WebView/>
- Kauniainen 4. (n.d.). *Senioripalvelut ja Villa Breda.* Noudettu 12.8.2022 osoitteesta <https://www.kauniainen.fi/hyvinvointi-ja-terveys/villa-breda-ja-seniorit/>
- Kauniainen 5. (2022, 11.toukokuuta). *Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunta . Pöytäkirja 11.5.2022/Pykälä 104. Suunnitelma Kauniaisten ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi vuosille 2022–30.* Noudettu 1.8.2022 osoitteesta <https://kauniainen10fi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022227-6>
- Kauniainen 6. (2022, 20.kesäkuuta). *Tilinpäätös 2021.* Noudettu 11.8.2022 osoitteesta <https://www.kauniainen.fi/wp-content/uploads/2022/03/TP2021.pdf>
- Kauniainen 7. (2021, 20.joulukuuta). *Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 20.12.2021 § 86. Vuoden 2022 talousarvioehdotus ja vuosien 2022–2024 taloussuunnitelmaehdotus sekä vuosien 2022-2026 investointisuunnitelmaehdotus.* Noudettu 11.8.2022 osoitteesta <https://www.kauniainen.fi/wp-content/uploads/2021/10/TA-2022.pdf>
- Kauniainen 8. (n.d.). *Apua ja tukea kun kotona ei pärjää.* Noudettu 11.8.2022 osoitteesta

<https://www.kauniainen.fi/hyvinvointi-ja-terveys/villa-breda-ja-seniorit/apua-ja-tukea-kun-ei-parjaa-kotona/>

Hoivakotiportaali/Kauniainen. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali.*

Kauniaisten alueella sijaitsevat hoivakodit. Noudettu 12.8.2022 osoitteesta

<https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-fi/hoivakodit?alue=Kauniainen&kotikunta=Kauniainen>

Kirkkonummi 1. (2022, 16.toukokuuta). *Kirkkonummi tilinpäätös 2021.* Noudettu

1.8.2022 osoitteesta

https://www.kirkkonummi.fi/library/files/627ba64cc910581aae000a4d/Kirkkonummen_kunnan_tilinp_t_s_2021_allekirjoitettu_KV.pdf

Kirkkonummi 2. (2022, 20.kesäkuuta). *Hyvinvointikertomus.* Noudettu 1.8.2022

osoitteesta

https://www.kirkkonummi.fi/library/files/62fe19efc910586acd018c8e/Kirkkonummen_laaja_hyvinvointikertomus_-_hyvinvointikertomus_2017-2021_ja_hyvinvointisuunnitelma_2022-2025.pdf

Kirkkonummi 3. (n.d.). *Ikäihmisten asuminen. Lehmuskartano.* Noudettu 1.8.2022

osoitteesta <https://www.kirkkonummi.fi/lehmuskartano>

Kirkkonummi 4. (n.d.). *Ikäihmisten asuminen. Palvelutalo.* Noudettu 1.8.2022 osoitteesta

<https://www.kirkkonummi.fi/palvelutalo>

Kirkkonummi 5. (n.d.). *Ikäihmisten asuminen. Valkokulta.* Noudettu 1.8.2022 osoitteesta

<https://www.kirkkonummi.fi/volskoti-1>

Kirkkonummi 6. (2022, 10.helmikuuta). *Perusturvalautakunta 10.2.2022 § 10.*

Ikäntymispoliittinen strategia. Noudettu 1.8.2022 osoitteesta

<https://kirkkonummi.oncloudos.com/kokous/20221012-10-66720.PDF>

Kirkkonummi 7. (2022, 10.helmikuuta). *Perusturvalautakunta 10.02.2022 § 9.*

Ikäihmisten tehostetun palveluasumisen myöntämisen kriteerit. Noudettu

2.8.2022

osoitteesta

<https://kirkkonummi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20221012-9>

Kirkkonummi 8. (2022, 3.maaliskuuta). *Perusturvalautakunta 3.3.2022 § 24. Ikäihmisten*

palveluiden ja terveyspalveluiden tilannekatsaus ja toimintojen supistaminen.

Noudettu

2.8.2022

osoitteesta

<https://kirkkonummi.oncloudos.com/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=20221058-10>

Hoivakotiportaali /Kirkkonummi. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan Hoivakodit*.

Hoivakotiportaali. Kirkkonummen alueella sijaitsevat hoivakodit. Noudettu 2.8.2022 osoitteesta <https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-fi/hoivakodit?alue=Kirkkonummi&kotikunta=Kirkkonummi>

Lohja 1. (2021, 14.joulukuuta). *Sosiaali-ja terveyslautakunta 14.12.2021 § 118 liite 5.*

Kuntouttavan päivätoiminnan, tuetun asumisen, kotihoidon sekä pitkäaikaisen asumispalvelun ja pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen myöntämisen perusteet. Noudettu 21.5.2022 osoitteesta <https://dynasty.lohja.fi/Dynasty/kokous/202121186-10-1.PDF>

Lohja 2. (n.d.). *Lohja. Hoiva-asuminen.* Noudettu 2.5.2022 osoitteesta

<https://www.lohja.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/ikaihminen-palvelut/asumisen-palvelut/asumisyksikot/>

Lohja 3. (n.d.). *Lohja. Lyhytaikainen laitoshoido.* noudettu 2.5.2022 osoitteesta

<https://www.lohja.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/ikaihminen-palvelut/asumisen-palvelut/vanhainkodit/>

Lohja 4. (n.d.). *Lohja. Asumisen palvelusetelit.* Noudettu 2.5.2022 osoitteesta

<https://www.lohja.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/ikaihminen-palvelut/asumisen-palvelut/palveluseteli/>

Lohja 5. (n.d.). *Lohja. Tuettu asuminen.* Noudettu 2.5.2022 osoitteesta

<https://www.lohja.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/ikaihminen-palvelut/asumisen-palvelut/tuettu-asuminen/>

Lohja 6. (n.d.). *Lohja. Lyhytaikainen asumispalvelu.* Kuntoutuskoti Mäntylä. Noudettu

2.5.2022 osoitteesta <https://www.lohja.fi/sosiaali-ja-terveyspalvelut/ikaihminen-palvelut/asumisen-palvelut/vanhainkodit/>

Lohja 7. (n.d.). *Lohja. Palvelukeskus Iltarusko.* Noudettu 2.5.2022 osoitteesta

<https://www.lohja.fi/wp-content/uploads/2022/01/Palvelukeskus-Iltarusko-S.pdf>

Lohja 8. (n.d.). *Lohja. Palvelukoti Kaisankallio.* Noudettu 2.5.2022 osoitteesta

<https://www.lohja.fi/wp-content/uploads/2022/04/Palvelukoti-Kaisankallio-S.pdf>

Lohja 9. (2022,15.kesäkuuta). *Kaupunginvaltuusto 15.6.2022 § 72. Lohja Tilinpäätös 2021.* Noudettu 1.8.2022 osoitteesta <https://www.lohja.fi/wp-content/uploads/2022/06/TP2021.pdf>

Lohja 10. (2021, 15.joulukuuta). *Kaupunginvaltuusto 15.12.2021 § 177. Lohja Talousarvio 2022.* Noudettu 2.5.2022 osoitteesta <https://dynasty.lohja.fi/Dynasty/kokous/202121183-4-6.PDF>

Lohja 11. (2022, 1.maaliskuuta). *Sosiaali- ja terveyslautakunta 1.03.2022 § 16. Lohjan kaupungin sosiaalipalvelujen valvonnan toteutuminen vuonna 2021.* Noudettu 2.5.2022 osoitteesta <https://dynasty.lohja.fi/d10julkaisu/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=202266-7>

Lohja 12. (2021, 26.lokakuuta). *Sosiaali- ja terveyslautakunta 26.10.2021 § 96. Tehostetun palveluusumisen hankinnan periaatteet,* Noudettu 2.5.2022 osoitteesta <https://dynasty.lohja.fi/Dynasty/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2021172-9>

Hoivakotiportaali/Lohja. (n.d.) *Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali. Lohjan alueella sijaitsevat hoivakodit.* Noudettu 2.5.2022 osoitteesta <https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-FI/hoivakodit?kotikunta=Lohja>

Perusturvakuntayhtymä Karviainen 1. (2022, 29.maaliskuuta). *Yhtymähallitus, kokous 29.3.2022 § 31. Karviaisen valvontasuunnitelma ja – raportti.* Noudettu 15.8.2022 osoitteesta [https://karviainen.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Yhtymaumlhallitus/Kokous_2932022/Karviaisen_valvontasuunnitelma_ja_raport\(393\)](https://karviainen.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Yhtymaumlhallitus/Kokous_2932022/Karviaisen_valvontasuunnitelma_ja_raport(393))

Perusturvakuntayhtymä Karviainen 2. (2022, 3. toukokuuta). *Yhtymähallitus, kokous 3.5.2022 § 45 Palveluseteli.* Noudettu 15.8.2022 osoitteesta [https://karviainen.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Yhtymaumlhallitus/Kokous_352022/Palveluseteli\(551\)](https://karviainen.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Yhtymaumlhallitus/Kokous_352022/Palveluseteli(551))

Perusturvakuntayhtymä Karviainen 3. (n.d.). *Karviainen. Tehostettu palveluasuminen.*

Noudettu 15.8.2022 osoitteesta
<https://karviainen.fi/sosiaalipalvelut/ikaantyneiden-palvelut/tehostettu-palveluasuminen/>

Perusturvakuntayhtymä Karviainen 4. (2021, 14.joulukuuta). *Yhtymähallitus, kokous*

14.12.2021 §139. *Tehostetun palveluasumisen myöntämisen kriteerit.* Noudettu
15.8.2022 osoitteesta [https://karviainen.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Yhtymaumlhallitus/Kokous_14122021/Tehostetun_palveluasumisen_myontamisen_\(209\)](https://karviainen.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Yhtymaumlhallitus/Kokous_14122021/Tehostetun_palveluasumisen_myontamisen_(209))

Perusturvakuntayhtymä Karviainen 5. (2021, 19.lokuuta). *Yhtymähallitus, kokous*

19.10.2021 § 113 *Perusturvakuntayhtymä Karviaisen talous ja toiminta vuonna 2022.* Noudettu 15.8.2022 osoitteesta [https://karviainen.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Yhtymaumlhallitus/Kokous_19102021/Perusturvakuntayhtyma_Karviaisen_talous_\(57\)](https://karviainen.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Yhtymaumlhallitus/Kokous_19102021/Perusturvakuntayhtyma_Karviaisen_talous_(57))

Hoivakotiportaali/Vihti ja Karkkila. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan Hoivakodit,*

Hoivakotiportaali, Vihdin ja Karkkilan alueella sijaitsevat hoivakodit. Noudettu
15.8.2022 osoitteesta
<https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-FI/hoivakodit?alue=Karkkila&alue=Vihti&kotikunta=Karviainen>

Raasepori 1. (n.d.). *Raasepori. Talousarvio 2022.* Noudettu 14.5.2022 osoitteesta

<https://www.raseborg.fi/wp-content/uploads/2021/12/Talousarvio-2022.pdf>

Raasepori 2. (n.d.). *Raasepori. Tilinpäätös 2021.* Noudettu 1.8.2022 osoitteesta

<https://www.raseborg.fi/wp-content/uploads/2022/05/Tilinpaatos-2021.pdf>

Raasepori 3. (2021, 15. joulukuuta). *Sosiaali- ja terveyslautakunta 15.12.2021 § 142*

Tehostetun palveluasumisen myöntämiskriteerit. Noudettu 14.5.2022 osoitteesta
<https://twebfi.raseborg.fi/ktwebscr/files/show?doctype=3&docid=220808>

Raasepori 4. (2022, 3. maaliskuuta). *Raasepori. Vanhuspalvelut. Asumispalvelut.*

Noudettu 14.5.2022 osoitteesta <https://www.raasepori.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/vanhuspalvelut/>

Raasepori 5. (n.d.). *Raasepori. Villa Anemone.* Noudettu 14.5.2022 osoitteesta

<https://www.raasepori.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/vanhuspalvelut/palveluasuminen/villa-anemone/>

Raasepori 6. (n.d.). *Raasepori. Ruukin hoivakoti*. Noudettu 14.5.2022 osoitteesta

<https://www.raasepori.fi/ruukin-hoivakoti/>

Raasepori 7. (n.d.). *Raasepori. Yksityiset palvelutalot*. noudettu 14.5.2022 osoitteesta

<https://www.raasepori.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/vanhuspalvelut/palveluasuminen/yksityiset-palvelutalot-ja-asuminen>

Raasepori 8. (n.d.). *Raasepori. Tunahemmet*. Noudettu 14.5.2022 osoitteesta

<https://www.raasepori.fi/sosiaali-ja-terveydenhuolto/vanhuspalvelut/vanhainkodit/tunahemmet/>

Raasepori 9. (2021, 1.syyskuuta). *Sosiaali- ja terveyslautakunta 1.9.2021 § 86 Toiminnan siirto / tehostettu palveluasuminen Onnelasta Ruukin hoitokotiin*. Noudettu 14.5.2022 osoitteesta

<https://twebfi.raseborg.fi/ktwebscr/fileshow?doctype=3&docid=184349>

Hoivakotiportaali /Raasepori. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan Hoivakodit, Hoivakotiportaali, Raaseporin alueella sijaitsevat hoivakodit*. Noudettu 14.5.2022 osoitteesta

<https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-FI/hoivakodit?alue=Raasepori&kotikunta=Raasepori>

Siuntio 1. (n.d.). *Siuntio. Suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi*.

noudettu 14.4.2022 osoitteesta
https://www.siuntio.fi/library/files/5ed0efd7c910581ba6000896/Suunnitelma_ik_ntyneen_v_est_n_tukemiseksi.pdf

Siuntio 2. (2021, 15.marraskuuta). *Siuntio Kunnanvaltuusto 15.11.2021 § 103 Liite*

Talousarvio 2022. Noudettu 14.4.2022 osoitteesta
https://www.siuntio.fi/library/files/61af2e97c91058c7b500014c/SIUNTIO_TALO_USARVIO_2022.PDF

Siuntio 3. (n.d.). *Siuntio. Palveluasumisyksiköt*. noudettu 14.4.2022 osoitteesta

<https://www.siuntio.fi/palveluasumisyksikot>

Siuntio 4. (2021, 27.lokakuuta). *Perusturvalautakunnan kokous 27.10.2021 § 64 liite1*

hankesuunnitelma. Noudettu 14.4.2022 osoitteesta
<http://siuntio.ktweb.fi/ktwebbin/dbisa.dll/ktwebscr/epjattn.htm?+elin=PTLTK&pvm=27%2e10%2e2021%2018%3a00&pykno=64&lista=0>

Hoivakotiportaali / Siuntio. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan Hoivakodit, Hoivakotiportaali, Siuntion alueella sijaitsevat hoivakodit.* Noudettu 14.4.2022 osoitteesta
<https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-FI/hoivakodit?alue=Siuntio&kotikunta=Siuntio>

Hoivakotiportaali. (n.d.). *Länsi-Uudenmaan hoivakodit.* Noudettu 1.3.2022 osoitteesta
<https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/fi-FI/>

Palvelukonsepti. (n.d.). *Palvelukonsepti. Ikääntyneiden tehostettu palveluasuminen.*

Noudettu 1.3.2022 osoitteesta <https://hoivakodit.lu-palvelut.fi/documents/palvelukonsepti-2021-fi-FI.pdf>

Liitteet

Liite 1. Tutkimuksen dokumenttiaineisto

Aineistotunniste /Lähdeviite	Dokumentin nimi	Aineiston tyyppi
Espoo 1	Asumisopas. Asuminen Espoossa – opas senioreille.	Verkkosivu
Espoo 2	Vanhusten palvelujen tulosyksikön toimintaohje	Verkkosivu
Espoo 3	Tukea arkeen. Yksityiset palvelutalot Espoossa.	Verkkosivu
Espoo 4	Tuettu palveluasuminen senioreille.	Verkkosivu
Espoo 5	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunnan kokous 19.1.2022 § 7 liite Ympäri vuorokautinen tehostettu palveluasuminen. Palvelun myöntämisen kriteerit.	Päätöspöytäkirja
Espoo 6	Tehostettu palveluasuminen.	Verkkosivu
Espoo 7	Espoo. Palveluseteli tehostettuun palvelu-asumiseen	Verkkosivu
Espoo 8	Auroranmäen palvelut	Verkkosivu
Espoo 9	Auroranmäki	Verkkosivu
Espoo 10	Taavin muistipalvelukeskuksen omavalvontasuunnitelma	Omavalvontasuunnitelma
Espoo 11	Viherlaakson muistipalvelukeskuksen omavalvontasuunnitelma.	Omavalvontasuunnitelma
Espoo 12	Leppävaaran elä- ja asu seniorikeskuksen palvelut.	Verkkosivu
Espoo 13	Soukan elä- ja asu seniorikeskuksen palvelut	Verkkosivu
Espoo 14	Espoo, Tilinpäätös 2021	Julkishallinnon dokumentti
Espoo 15	Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 12.04.2022 § 37 läikkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen	Julkishallinnon dokumentti

	riittävyys, laatu ja omavalvonta 2021 raportti	
Espoo 16	Espoo. Talousarvio 2022	Julkishallinnon dokumentti
Hoivakotiportaali /Espoo	Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali. Espoon alueella sijaitsevat hoivakodit	Verkkosivu
Hanko 1	Perusturvalautakunnan kokous 10.2.2022 § 16. Periaatteet palveluasumisen palvelun myöntämiselle.	Päätöspöytäkirja
Hanko 2	Tehostettu palveluasuminen.	Verkkosivu
Hanko 3	Talousarvio ja suunnitelma 2022 – 2024.	Julkishallinnon dokumentti
Hanko 4	Tilinpäätös-Bokslut 2021	Julkishallinnon dokumentti
Hanko 5	lääkäiden palvelukeskus hakemus	Julkishallinnon dokumentti
Hanko 6	Perusturvalautakunnan kokous 10.2.2022 § 15. Tehostetun palveluasumisen myöntämisen kriteerit	Päätöspöytäkirja
Hanko 7	Perusturvalautakunnan kokous 10.2.2022 § 21. Palveluasumisen, tehostetun palveluasumisen, intervallihoidon sekä vuokra-asuntojen uudisrakennus.	Päätöspöytäkirja
Hoivakotiportaali/Hanko	Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali. Hangon alueella sijaitsevat hoivakodit.	Verkkosivu
Inkoo 1	Talousarvio 2022 ja taloussuunnitelma 2022–2024.	Julkishallinnon dokumentti
Inkoo 2	Asumispalvelut.	Verkkosivu
Inkoo 3	Inkoo Bokslut 2021 – Tilinpäätös 2021.	Julkishallinnon dokumentti
Inkoo 4	Perusturvalautakunnan kokous 17.2.2022 § 12. Ympärivuorokautisen palveluasumisen myöntämisen kriteerit.	Päätöspöytäkirja

Inkoo 5	Länsi-Uudenmaan kuntien ikääntyneiden ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumisen myöntämisen perusteet.	Julkishallinnon dokumentti
Hoivakotiportaali/Inkoo	Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali. Inkoon alueella sijaitsevat hoivakodit	Verkkosivu
Kauniainen 1	Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokous 26.1.2022 § 5. Tehostetun palveluasumisen asiakkuuskriteerit 2022.	Päätöspöytäkirja
Kauniainen 2	Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokous 11.5.2022 § 103. Osavuorokautinen hoito tehostetussa palveluasumisessa.	Päätöspöytäkirja
Kauniainen 3	Villa Breda esite	Verkkosivu
Kauniainen 4	Senioripalvelut ja Villa Breda	Verkkosivu
Kauniainen 5	Sosiaali- ja terveysvaliokunta. Pöytäkirja 11.5.2022/Pykälä 104. Suunnitelma Kauniaisten ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi vuosille 2022-30	Päätöspöytäkirja
Kauniainen 6	Tilinpäätös 2021.	Julkishallinnon dokumentti
Kauniainen 7	Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 20.12.2021 § 86. Vuoden 2022 talousarvioehdotus ja vuosien 2022–2024 taloussuunnitelmaehdotus sekä vuosien 2022-2026 investointisuunnitelmaehdotus.	Päätöspöytäkirja
Kauniainen 8	Apua ja tukea kun kotona ei pärjää	Verkkosivu
Hoivakotiportaali/Kauniainen	Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali.	Verkkosivu

	Kauniaisten alueella sijaitsevat hoivakodit	
Kirkkonummi 1	Kirkkonummi tilinpäätös 2021 (KV16.5.2022)	Julkishallinnon dokumentti
Kirkkonummi 2	Hyvinvointikertomus	Julkishallinnon dokumentti
Kirkkonummi 3	Ikäihmisten asuminen. Lehmuskartano.	Verkkosivu
Kirkkonummi 4	Ikäihmisten asuminen. Palvelutalo.	Verkkosivu
Kirkkonummi 5	Ikäihmisten asuminen. Valkokulta	Verkkosivu
Kirkkonummi 6	Perusturvalautakunta 10.2.2022 § 10. Ikääntymispoliittinen strategia.	Päätöspöytäkirja
Kirkkonummi 8	Perusturvalautakunta 3.3.2022 § 24. Ikäihmisten palveluiden ja terveystalouden tilannekatsaus ja toimintojen supistaminen,	Päätöspöytäkirja
Kirkkonummi 7	Perusturvalautakunta 10.2.2022 § 9 Ikäihmisten tehostetun palveluasumisen myöntämisen kriteerit	Päätöspöytäkirja
Hoivakotiportaali /Kirkkonummi.	Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali. Kirkkonummen alueella sijaitsevat hoivakodit	Verkkosivu
Lohja 1	Sosiaali- ja terveystalouden lautakunta 14.12.2021 § 118 liite 5. Kuntouttavan päivätoiminnan, tuetun asumisen, kotihoidon sekä pitkäaikaisen asumispalvelun ja pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen myöntämisen perusteet.	Päätöspöytäkirja
Lohja 2	Lohja. Hoiva-asuminen	Verkkosivu
Lohja 3	Lohja. Lyhytaikainen laitoshoido	Verkkosivu
Lohja 4	Lohja. Asumisen palvelusetelit.	Verkkosivu
Lohja 5	Lohja. Tuettu asuminen	Verkkosivu

Lohja 6	Lohja. Lyhytaikainen asumispalvelu. Kuntoutuskoti Mäntylä	Verkkosivu
Lohja 7	Lohja. Palvelukeskus Iltarusko.	Verkkosivu
Lohja 8	Lohja. Palvelukoti Kaisankallio.	Verkkosivu
Lohja 9	Kaupunginvaltuusto 15.6.2022 § 72. Lohja Tilinpäätös 2021.	Julkishallinnon dokumentti
Lohja 10	Kaupunginvaltuusto 15.12.2021 § 177. Lohja Talousarvio 2022	Julkishallinnon dokumentti
Lohja 11	Sosiaali- ja terveyslautakunta 1.3.2022 § 16. Lohjan kaupungin sosiaalipalvelujen valvonnan toteutuminen vuonna 2021.	Päätöspöytäkirja
Lohja 12	Sosiaali- ja terveyslautakunta § 96 26.10.2021. Tehostetun palveluasumisen hankinnan periaatteet	Päätöspöytäkirja
Hoivakotiportaali/Lohja	Länsi-Uudenmaan Hoivakodit. Hoivakotiportaali. Lohjan alueella sijaitsevat hoivakodit	Verkkosivu
Perusturvakuntayhtymä Karviainen 1	Yhtymähallitus, kokous 29.3.2022 § 31. Karviaisen valvontasuunnitelma ja -raportti	Päätöspöytäkirja
Perusturvakuntayhtymä Karviainen 2	Yhtymähallitus, kokous 3.5.2022 § 45 Palveluseteli	Päätöspöytäkirja
Perusturvakuntayhtymä Karviainen 3	Karviainen. Tehostettu palveluasuminen	Verkkosivu
Perusturvakuntayhtymä Karviainen 4	Yhtymähallitus, kokous 14.12.2021 § 139. Tehostetun palveluasumisen myöntämisen kriteerit	Päätöspöytäkirja
Perusturvakuntayhtymä Karviainen 5	Yhtymähallitus, kokous 19.10.2021 § 113 Perusturvakuntayhtymä Karviaisen talous ja toiminta vuonna 2022	julkishallinnon dokumentti
Hoivakotiportaali/Vihti ja Karkkila	Länsi-Uudenmaan Hoivakodit, Hoivakotiportaali,	Verkkosivu

	Vihdin ja Karkkilan alueella sijaitsevat hoivakodit	
Raasepori 1	Raasepori talousarvio 2022.	Julkishallinnon dokumentti
Raasepori 2	Raasepori. Tilinpäätös 2021.	Julkishallinnon dokumentti
Raasepori 3	Sosiaali- ja terveyslautakunta 15.12.2021 § 142. Tehostetun palveluasumisen myöntämiskriteerit	Päätöspöytäkirja
Raasepori 4	Raasepori. Vanhuspalvelut. Asumispalvelut	Verkkosivu
Raasepori 5	Raasepori. Villa Anemone	Verkkosivu
Raasepori 6	Raasepori. Ruukin hoivakoti	Verkkosivu
Raasepori 7	Raasepori. Yksityiset palvelutalot.	Verkkosivu
Raasepori 8	Tunahemmet	Verkkosivu
Raasepori 9	Sosiaali- ja terveyslautakunta 1.9.2021 § 86 Toiminnan siirto / tehostettu palveluasuminen Onnelasta Ruukin hoitokotiin	Päätöspöytäkirja
Hoivakotiportaali /Raasepori	Länsi-Uudenmaan Hoivakodit, Hoivakotiportaali, Raaseporin alueella sijaitsevat hoivakodit	Verkkosivu
Siuntio 1	Siuntio. Suunnitelma ikääntyneen väestön hyvinvoinnin tukemiseksi.	Julkishallinnon dokumentti
Siuntio 2	Siuntio Kunnanvaltuusto 15.11.2021 § 103 Liite Talousarvio 2022.	Julkishallinnon dokumentti
Siuntio 3	Siuntio. Palveluasumisyksiköt	Verkkosivu
Siuntio 4	PTLTK 27.10.2021 § 64 liite1 hankesuunnitelma	Päätöspöytäkirja
Hoivakotiportaali / Siuntio	Länsi-Uudenmaan Hoivakodit, Hoivakotiportaali, Siuntion alueella sijaitsevat hoivakodit	Verkkosivu
Hoivakotiportaali	Hoivakotiportaali	verkkosivu
Palvelukonsepti	Palvelukonsepti. Ikääntyneiden tehostettu palveluasuminen	Julkishallinnon dokumentti

Liite 2. Haastattelukutsu

Hei,

maanantaina 23.5.2022 klo 12-14 LU-Ikääntyneet teh.pa/asuminen, valmistelu –kokouksessa toteutetaan sovitusti pro gradu-tutkielmaani liittyvä ryhmämuotoinen teemahaastattelu. Kokouksen alussa Sanna Rosendahl kertoo ajankohtaiset asiat Lu-ikäntyneiden asumisen valmistelusta.

Tämän jälkeen aloitetaan haastatteluosio noin klo 12.15. Ohessa alla vielä tutkimuslupa tiedoksenne. Haastatteluun orientoitumiseksi alla tietoa haastatteluun ja teemoihin liittyen.

Haastattelussa keskustellaan Länsi Uudenmaan Hyvinvointialueen ikääntyneiden asumispalveluiden nykytilasta ja tulevaisuustarpeista väestöennusteen mukainen ikääntymiskehitys huomioiden.

Ikääntyneiden, 75-v. täyttäneiden määrä lisääntyy väestöennusteen mukaan LU-hyvinvointialueella merkittävästi ollen vuonna 2020 yhteensä 36 058 henkilöä ja vuonna 2040 yhteensä 69 018 henkilöä (Lähde: Sotkanet) .

Haastattelun teemoja ovat:

- Ikääntyneiden asumispalveluiden keskeiset toimijat ja yhteistyörakenteet nykyisin ja tulevaisuudessa
- Ikääntyneiden asumispalveluiden palvelukonseptin/palvelumuotojen kehittämistarpeet Länsi-Uudenmaan Hyvinvointialueella kysynnän ja tarjonnan tasapainon säilyttämiseksi tulevaisuudessa
- Ikääntyneiden osallisuus palveluissaan
- Ikääntyneiden asumispalveluiden johtaminen ja strategiset tavoitteet

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Tutkielman tekemisessä noudatetaan henkilötietojen käsittelyä koskevaa lainsäädäntöä. Haastattelu nauhoitetaan. Nauhoite litteroidaan ja haastatteluaineisto anonymisoidaan. Haastattelusta kerättyjä tietoja käytetään luottamuksellisesti ja ainoastaan vain tämän tutkimuksen tekemiseksi.

yt.

Mervi Toivanen

Vaasan yliopisto/hallintotieteen maisteriohjelma
sosiaali-ja terveyshallintotieteen opiskelija